

የፌዴራል ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን
ተቋማዊ የአሥር ዓመት ስትራቴጂክ እቅድ
ከ (2013 እስከ 2022)

ነፃና ገለልተኛነት፣ ለፍትሐዊ የታክስ ሥርዓት !!

ግንቦት 19/2012
ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን

መግቢያ

ምዕራፍ አንድ

1.1)	ተቋማዊ የዳሰሳ ትንተና	05
1.2)	አዲሱ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን መዋቅራዊ አደረጃጀት	07
1.3)	የኮሚሽኑ ኃላፊነትና ተግባር	08
1.4)	ዓለም አቀፍና ሀገራዊ ተሞክሮ ሁኔታ ትንተና	11
1.5)	የሀገ መንግስት፣ የመንግስት የልማት እቅድ አቅጣጫዎች ትንተና	11
1.6)	የተገልጋይና ባለድርሻ አካላት ትንተና	11
1.7)	ጥንካሬና ድክመቶች (Strength and Weakness) ትንተና	22
1.8)	መልካም አጋጣሚዎችና ሥጋቶች (Opportunities and Threats) ትንተና	27
1.9)	አስቸዳኝ ፈታኝ ሁኔታዎች ትንተና	28

ምዕራፍ ሁለት

2)	የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ራዕይ ተልኮና እሴቶች	34
2.1)	ራዕይ (Vision)	34
2.2)	ተልዕኮ (Mission)	34
2.3)	እሴቶች (Values)	34
2.4)	ተቋማዊ መሪ ቃል (Organization Motto)	34
2.5)	የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የግብ አፈፃፀም የሁኔታ ግምገማ	35
2.6)	በውጤት ተኮር የተቃኘ ስትራቴጂክ እቅድ የማዘጋጀት አስፈላጊነት	40
2.7)	ስትራቴጂካዊ የትኩረት መስኮች (Strategic Theme)	41
2.8)	እይታዎችን መወሰን	43
2.9)	ስትራቴጂክ ግቦች (Strategic Objectives)	45
2.10)	የተጠቃለሉ ስትራቴጂያዊ ግቦች	46
2.11)	የስትራቴጂያዊ ግቦች ማሳኪያ ስትራቴጂያዊ ዋና ተግባራት	50
2.12)	የበጀትና የሰው ኃይል ፍላጎት	57

ምዕራፍ ሦስት

- 3.1) የክትትልና ድጋፍ ሥርዓት -----60
- 3.2) የማስፈጸሚያ ስትራቴጂያዊ ስልቶች (Strategies) -----61
- 3.3) ሊያጋጥሙ የሚችሉ ችግሮችና መፍትሔዎቻቸው -----62

አባሪ ዋቢ ሠነዶች

መግቢያ

መንግስት በዜጎች ላይ ታክስን የሚጥለውና የሚሰበስበው የተለያዩ ዓላማዎችን ለማሳካት ሲሆን ከነዚህም መካከል በዋናነት ገቢን ለማመንጨት፣ የገቢና ሀብት ልዩነትን ለማጥበብ፣ ኢኮኖሚውን ለማረጋጋት እንዲሁም ጎጂና መሠረታዊ ያልሆኑ ምርቶችንና ፍጆታዎችን ለመቀነስ ታሳቢ በማድረግ መሆኑ በአብነት የሚጠቀሱ ናቸው። በዚህ ሠፊ ዓላማ መሠረት ታክሱን በመወሰንና በመሰብሰብ ደግሞ ግብር ሰብሳቢው ባለሥልጣን ተቋም ሠፊ ድርሻንና ኃላፊነት ይኖረዋል።

ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ ታክስ ከፋዩ ህብረተሰብ የታክስ ባለሥልጣኑ መሥሪያ ቤት በሚሰጠው ውሳኔ ቅሬታ ካላቸው ቅሬታቸውን አቅርበው ፍትህ የሚያገኙበት ሥርዓት አስፈላጊ በመሆኑ መንግስት በአዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 86 መሠረት ነፃና ገለልተኛ በሆነ መልኩ የፌዴራል ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ተጠሪነቱ በመጀመሪያ ለጠቅላይ ሚኒስቴር ጽ/ቤት ሆኖ እንዲቋቋም ተደርጓል። ይሁን እንጂ መንግስት የፌዴራል አስፈፃሚ አካላት ሥልጣንና ኃላፊነት ለመወሰን ባወጣው አዋጅ ቁጥር 1097/2011 ተጠሪነቱ ለኢ.ፌ.ዴ.ሪ ጠቅላይ ዓቃቤ ህግ እንዲሆን በማሻሻል እንዲቋቋም ተደርጓል።

ግብር ከፋዩ ህብረተሰብ ፍትህ የማግኘት መብቱ ሲረጋገጥለት ለታክስ ህግ ተገዢነቱ እያደገ እንደሚመጣ የሚታመን ነው። በመሆኑም በታክስ ቅሬታ ላይ ፍትህ የማግኘት መብት ወሳኝ የማህበራዊ ፍትህ አካል በመሆኑ ሁሉም ዜጋ በህግ ፊት እኩል መታየት አለበት የሚለውን መርህ ተግባራዊ ማድረግ አስፈላጊ ይሆናል። ይህንኑ ተግባራዊ ከማድረግ አንጻር የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ነፃና ገለልተኛ በመሆን የታክስ ይግባኝ ቅሬታዎችን በመቀበልና በመመርመር ጥራቱን የጠበቀ ውሳኔ የመስጠት፣ የይግባኝ ሥርዓቱን ፍትሐዊና ተደራሽ ቀልጣፋ እንዲሆን የማድረግ ዘርፈ ብዙ ተግባራት እያከናወነ ይገኛል።

በመሆኑም ቀደም ሲል በሥራ ላይ የነበረውን መዋቅርና አደረጃጀት በማሻሻል በታክስ አስተዳደር አዋጁ ቁጥር 983/2008 ህገ መንግስቱን፣ ቀጥተኛና ቀጥተኛ ይልሆኑ የታክስ ህጎችን እንዲሁም በሁለተኛው የእድገትና ትራንስፎርሜሽን እቅድ (GTP)₂ የታክስ ገቢ ተዋጽዖ (17%) በእቅድ መያዙ ትኩረት ተሰጠው ሲሆን በዚህም የታክስ ሥርዓቱን ፍትሐዊ ለማድረግ ተቋማዊ ድርሻ ያለው በመሆኑ ኮሚሽኑ ከተቋቋመ ጀምሮ ያከናወናቸውን የግብ አፈፃፀም የሁኔታ ዳሰሳ ትንተና (Situation Analysis) በማካተት የቀጣይ የአሥር ዓመት ስትራቴጂክ እቅድ እንዲዘጋጅ ተደርጓል። እቅዱ በዋናነት ሦስት ዋና ዋና ምዕራፎች ሲኖሩት በምዕራፍ አንድ- ተቋማዊ የሁኔታ ዳሰሳ፣ የኮሚሽኑ ኃላፊነትነትና ተግባር ትንተና፣ ሀገራዊ ሁኔታና የህገ መንግስትና የመንግስት

የልማት እቅዶች አቅጣጫ ትንተና ፣ የተገልጋይና ባለድርሻ አካላት ትንተና፣ ተቋማዊ ጥንካሬና ድክመት፣ መልካም አጋጣሚና ሥጋቶች እንዲሁም አስቸይና ፈታኝ ሁኔታዎች በምዕራፍ ሁለት - የኮሚሽኑ ራዕይ፣ ተልዕኮና እሴቶች፣ ስትራቴጂያዊ የትኩረት መስኮች፣ ስትራቴጂያዊ ግቦች (Strategic goals)፣ የተጠቃለሉ ግቦች እንዲሁም ፕሮጀክቶችና ፕሮግራሞች በምዕራፍ ሦስት - የክትትልና ድጋፍ ሥርዓት፣ ስትራቴጂያዊ የአፈፃፀም አቅጣጫዎች እንዲሁም ሊያጋጥሙ የሚችሉ ሥጋቶች፣ ችግሮችና መፍትሔዎችን እንዲይዝ ተደርጎ የተዘጋጀ የኮሚሽኑ የአሥር ዓመት ስትራቴጂክ እቅድ ነው።

1) የስትራቴጂክ ዕቅድ ዓላማ (Strategic Objectives)

የዚህ ስትራቴጂክ ዕቅድ ዋነኛ ዓላማ ለፌዴራል ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በሕግ የተሰጠውን ተግባርና ኃላፊነት ለቀጣይ አሥር ዓመታት ስትራቴጂካዊ እቅድ ማዕቀፍ ውስጥ የተቀመጡ ስትራቴጂካዊ ግቦችን ለመተግበር እንዲችል ታሳቢ ያደረገ ነው።

2) የስትራቴጂክ ዕቅድ ወሰን (Scope of the Strategic Plan)

ይህ ስትራቴጂክ ዕቅድ የውጤት ተኮር ምዘናን መሠረት በማድረግ ለቀጣይ ተከታታይ አሥር ዓመታት የፌዴራል ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ሥራዎችን በአግባቡ በመምራት ተቋሙ በህግ የተጣለበትን ኃላፊነት በተገቢው ደረጃ መፈጸም ያስችለው ዘንድ የተዘጋጀ ስትራቴጂክ ዕቅድ ነው። በዚህም መሠረት ሠነዱ ለኮሚሽኑ በሕግ የተሰጡትን ተግባርና ኃላፊነቶች መሠረት አድርገው የተቀረፁ ተቋማዊ ተልዕኮና ራዕይ ለመተግበር እንዲችል በዋናነት ምን ዓይነት ተግባሮች በምን መንገድ ሊሰሩ ይገባል የሚለውን ለመመለስ የሚያስችል የረዥም ዘመን ስትራቴጂክ እቅድ በመሆኑ እቅዱ የሚያገለግለው ከ (2013 እስከ 2022) በጀት ዓመት ላለው ጊዜ የሚያገለግል የስትራቴጂክ እቅድ ነው።

3) የስትራቴጂክ እቅድ ዝግጅት ቅድመ ሁኔታዎች (Pre conditions)

የፌዴራል ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 86 መሠረት ራሱን በቻለ ደረጃ የተቋቋመ አዲስ ተቋም በመሆኑ ከ(2013 -2022) በጀት ዓመት ድረስ ያለውን የአሥር ዓመታት ስትራቴጂክ እቅድ ለማዘጋጀት ሲታሰብ የሚከተሉት የዝግጅት ቅድመ ሁኔታዎች ለማየት ጥረት ተደርጓል።

- 1) ከላይ በተገለፀው መሠረት ኮሚሽን መ/ቤቱ አዲስ የተቋቋመ እንደመሆኑ ቀደም ሲል ራሱን ችሎ ለመደራጀቱ የተጠና ተቋማዊ የመዋቅር ሠነድ በእቅድ ዝግጅቱ ለመቃኘት ጥረት ተደርጓል።
- 2) የታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 86 ለኮሚሽኑ የተሰጡ ተግባርና ኃላፊነቶች ግምት ውስጥ ለማስገባት ተሞክሯል።
- 3) በታክስ ሥርዓቱ በሁለተኛው ሀገራዊ የእድገትና ትራንስፎርሜሽን እቅድ (GTP-2) ውስጥ በታክስ ጉዳይ የተቀመጡ አቅጣጫዎችን ለመቃኘት ጥረት ተደርጓል።
- 4) ተቋማዊ አገልግሎት አሰጣጡን ውጤታማ ለማድረግና የተገልጋዩን ህብረተሰብ በአገልግሎት አሰጣጥ እርካታ ለማረጋገጥ የተደረገ የዳሰሳ ጥናት ዶክመንት በግብዓትነት ተወስዷል።

- 5) የባለፈው ሁለት ዓመት (2011-2012) ዓመት የኮሚሽኑ የግብ አፈፃፀም ሪፖርቶች እንዲሁም የውስጥ ሱፐርቪዥን ሪፖርት በስትራቴጂክ እቅድ ዝግጅቱ ትኩረት ተሰጥቶታል።

4) ውስንነቶች (Limitations)

- 1) ኮሚሽኑ አዲስ የተደራጀ ተቋም በመሆኑ ቀደም ሲል የተዘጋጀ የስትራቴጂክ እቅድ ሠነድ አለመኖሩ፤
- 2) ዓለም አቀፍ ተሞክሮዎች በኮሚሽኑ የአሠራር ሥርዓት ተልዕኮ በበቂ ተቀምጦ አለመገኘታቸው፤
- 3) በሀገራዊ የልማት እቅድ በታክስ ይግባኝ ሥርዓት ሂደት የተቀመጡ ግቦች ውስን መሆናቸው፤

ምዕራፍ አንድ

1.1) ተቋማዊ የዳሰሳ ትንተና

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ከመንግስት የተሰጠውን ተግባርና ኃላፊነት ለመተግበር ለሥራ ትግበራ የሚያገለግሉ ህጎች፣ ደንቦችና መምሪያዎች ግልጽና ተደራሽ ሆነው የፖሊሲ አካል መሆን ይኖርባቸዋል። በመሆኑም ኮሚሽኑ አሠራሩን ውጤታማና ስኬታማ ለማድረግ የተለያዩ የአሠራር ሥርዓቶችን በመቅረጽ ወደ ተግባር ገብቷል። ከዚህ ጋር በተያያዘ ተቋማዊ አደረጃጀቱን ለማጠናከር አምስት መሠረታዊ ዓላማዎችን አስቀምጧል። እነዚህም፦

- 1) የቅሬታ አቤቱታዎችን ግምት ውስጥ በማስገባት ጥራቱ የተጠበቀ ውሳኔ መስጠቱን ማረጋገጥ፤
- 2) በይግባኝ የሚከራከሩ አካላት እኩል የሚስተናገዱበት የይግባኝ ሥርዓቱን ፍትሐዊ ማድረግ፤
- 3) ይግባኝ ባዮች በቂ መረጃ የሚያገኙበት ተቋማዊ ተደራሽነትን ማረጋገጥ፤
- 4) የታክስ ይግባኝ ሥርዓቱ የሥነ ሥርዓት ደንቦችና ተመሳሳይ ጉዳዮችን በፍጥነትና በጥራት መወሰን፤
- 5) የዳኝነት እና ተቋማዊ ነጻነትን በማረጋገጥ ፍትሐዊ አገልግሎት መስጠት ዋና መሠረታዊ ዓላማዎች ተደርገው ተወስደዋል።

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ከመንግስት በአዋጅ የተሰጠውን ኃላፊነትና ተግባር የበለጠ ለመተግበር አራት ዋና ዋና መርሆዎች ተለይተዋል። እነዚህም በመረጃና ማስረጃ ላይ የተደረገ አሠራር፣ ውጤት ተኮር (Result Oriented) እና ግልጽነት ያለው አሠራር መዘርጋትና መከተል፣ ሁሉ አቀፍና አሳታፊ የሆነ አሠራር መከተል እንዲሁም ህግን መሠረት ያደረገ ቀልጣፋ አሠራርን መዘርጋት ናቸው።

ኮሚሽኑ በአዲስ አደረጃጀት ከመዋቀሩ በፊት የግብር ይግባኝ ሰሚ ጉባኤ በመባል በገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 286/94 አንቀፅ 113 መሠረት ተጠሪነቱ ለኢ.ፌ.ዴ.ሪ የፍትህ ሚኒስቴር ሆኖ የተቋቋመ ሲሆን በሀገሪቱ በሥራ ላይ ባሉ የተለያዩ የግብር ህግጋት ላይ የሚኖሩ የግብር አወሳሰን ቅሬታዎችን በተቀመጠላቸውና መሠረታዊ ፍሬ ጉዳይ ልዩነቶችን አጣርቶ እልባት ለመስጠት ሲባል የተቋቋመ ጉባኤ ነው። ይህም በግብር ውሳኔ ማስታወቂያ መነሻነት ወይም በቀረጥ አለመተማመን ወይም በገቢዎችና ጉሙሩክ ባለሥልጣን አጣሪ ኮሚቴ ውስጥ ቅሬታ ያደረሰት ግብር ከፋይ ያለውን አቤቱታ በይግባኝ የሚያቀርብበትና በድጋሚ እንዲመረመር እና ፍትሐዊ ውሳኔ እንዲሰጠው ግብር ከፋዩ በሚያቀርበው አቤቱታ መነሻነት ጉዳዮችን መርምሮ

ውሳኔ ይሰጣል። ጉባኤው ለውሳኔ አሰጣጡ በተለይም በህግ ተለይተው የተሰጡ የግብር ግዴታ በሚጥሉ አዋጆች በዋናነት የገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 286/1994፣ የተጨማሪ እሴት ታክስ አዋጅ ቁጥር 285/1994፣ የተርን ኦቨር (Turnover Tax) አዋጅ ቁጥር 308/1995፣ የኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 707/1995፣ የቴምብር ቀረጥ አዋጅ ቁጥር 110/1990፣ የጉሙሩክ አዋጅ ቁጥር 622/2001 እንዲሁም በተጨማሪ እሴት ታክስና ቀረጥ ጉዳዮችን የሚመለከቱ አግባብነት ባላቸው ተቋማት የሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎችን መሠረት በማድረግ አቤቱታዎችን በመመርመር ውሳኔ ይሰጣል።

በጉባኤው የሚሳተፉ አካላት ከፍትህ ሚኒስቴር፣ ከገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር፣ ከኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን፣ ከአዲስ አበባ ንግድና ዘርፍ ማህበራትና ከንግድ ሚኒስቴር የተወጣጡ አባላት በጉባኤው ውስጥ በአባልነት የሚሳተፉ ሲሆን በዳኝነት የሚያገለግሉበት ጊዜያዊ የአስተዳደር ፍ/ቤት (Ad-hoc Administrative Tribunal) ሆኖ በጉባኤው ውስጥ በቋሚነት ሳይሆን በትርፍ ጊዜያቸው የሚያገለግሉ ናቸው።

ጉባኤው ሥራውን የሚያከናውነው መደበኛ ባልሆነ የፍርድ ቤት ሥነ-ሥርዓት ሲሆን ይህም የሆነበት ምክንያት ተቋሙ የተደራጀው በከፊል ፍ/ቤት ቅርጽ ያለው (Quasi judiciary) በሆነ አደረጃጀት የተደራጀ በመሆኑ ነው። በአገልግሎት አሰጣጡ ውስንነቶች የነበሩ ሲሆን ለአብነት ያህል፡-

- ጉባኤው ከተቋቋመበት ጊዜ አንስቶ በይግባኝ የሚቀርቡ ጉዳዮች እየተበራከቱ መምጣት በተለይም አዲሱ የገቢ ግብር እና የታክስ አስተዳደር አዋጅ ከወጣ ወዲህ እየጨመረ መምጣት፤
- ከመንግሥትና ከንግዱ ማህበረሰብ የሚወክሉት የጉባኤ አባላት የጉባኤው ሥራ መደበኛ ሥራቸው ባለመሆኑ በይግባኝ ሰሚ ችሎት ላይ የማይገኙበት ሁኔታዎች መኖራቸው። ይህም ምልዓተ-ጉባኤ ባለመሟላቱ ምክንያት ለቃል ክርክር የተያዘው ቀጠሮ ለሌላ ጊዜ እንዲሸጋገር የሚደረግ በመሆኑ የጉባኤውን ሥራ ወደ ኃላ የሚጎትትና ባለጉዳዮችን በተለይ ግብር ከፋዩን ህብረተሰብ ለከፍተኛ እንግልት የሚዳርግ መሆኑ፤
- በጉባኤ አባልነት የሚያገለግሉት ሁሉም የህግ ባለሙያዎች ሲሆኑ ጉባኤው ከታክስና ግብር ጉዳይ ጋር በተያያዘ በሚያጋጥሙ የሒሳብና ሌሎች ቴክኒካል ዕውቀቶች በሚያስፈልጋቸው ጉዳዮች ላይ ውሳኔ ለመስጠት መቸገር፣ ይኸንንም ክፍተት ለመሙላት ጉባኤው ወደ ተለያዩ ተቋማት የሙያ አስተያየት በመጠየቅ ውጤቱ እስኪደርስ ባለሥልጣን መ/ቤቱም ሆነ ግብር ከፋዩ አፋጣኝ ውሳኔ ማግኘት አለመቻሉ፤

- አሁን ባለው አወቃቀር የጉባዔው ተጠሪነት ለአንድ አስፈጻሚ አካል (Executive organ) መሆኑ በሚሰጡ ውሳኔዎች ላይ የራሱ የሆነ ተጽዕኖ ስለሚኖረው ጉባዔው ምንም እንኳን በከፊል የዳኝነት አካል ያለው (Quasi judiciary organ) ቢሆንም ተጠሪነቱ ለአንድ ሚኒስቴር መ/ቤት ከመሆኑ አኳያ በሚወሰኑ ውሳኔዎችን ዙሪያ ጥያቄ የሚያስነሱ መሆናቸው፤
- ከጉባዔው አባላት ስብጥር ጋር በተያያዘ ባለሥልጣን መ/ቤቱ በግብር ይግባኝ ሰሚ ጉባዔ ውስጥ በአባልነት የተካተተ በመሆኑ ለግብር ከፋይ ወስኖበት ያሳወቀውን ግብር በግብር ይግባኝ ጉባዔ ውስጥ በአባልነት ተሰይሞ በይግባኝ እንዲወሰን መደረጉ የጉባዔውን ገለልተኝነት ጥያቄ ውስጥ የሚከት መሆኑ ከነበሩ ውስንነቶች ውስጥ ይጠቀሳሉ፡፡

1.2) አዲሱ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን መዋቅራዊ አደረጃጀት

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በህግ ስለመቋቋሙ የፌዴራል ታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 86/2/አ/3/ እንዲሁም አንቀጽ 2/2/ የሚደነግግ ሲሆን አዋጁ የኮሚሽኑን ተግባር፣ ኃላፊነትና ሥልጣን (jurisdiction) አስቀምጧል፡፡ የኮሚሽኑ ፕሬዚደንት በጠቅላይ ሚኒስትሩ የሚሾም ሆኖ ተጠሪነቱም ለጠቅላይ ሚኒስትሩ የነበረ ሲሆን ነገር ግን መንግስት የፌዴራል አስፈጻሚ አካላት ሥልጣንና ኃላፊነት ለመወሰን ባወጣው አዋጅ ቁጥር 1097/2011 ተጠሪነቱ ለኢ.ፌ.ዴ.ሪ ጠቅላይ ዓቃቤ ህግ እንዲሆን በማሻሻል እንደ አንድ የመንግስት አካል ሆኖ በአዋጅ የተቋቋመ ስለሆነ ራሱን ችሎ የሚንቀሳቀስ የህግ ሰውነት ያለው አካል ሆኖ እንዲቋቋም ተደርጓል፡፡

በኮሚሽኑ በቋሚነት የሚያገለግሉ ዳኞች የሚኖሩት ሲሆን ቋሚ ዳኞች ተሿሚዎች ናቸው፡፡ የኮሚሽኑ ተቋማዊ ዋና ተልዕኮ በግብር ከፋይ ይግባኝ የሚቀርብባቸውን ጉዳዮች በወቅቱና በጥራት በማየት ተገቢውን ውሳኔ መስጠት ሲሆን ለዚህም ተግባር የግብር ከፋዩን ቅሬታ ተቀብሎና መርምሮ ፈጣን ምላሽ ከመስጠትና ተቋማዊ አመኔታን ከማሳደግ እንዲሁም የአቤቱታ አቅራቢውን እንግልት ከመቀነስ አኳያ በኮሚሽኑ ውስጥ በቋሚነት የሚያገለግሉ ቋሚ ዳኞች መኖራቸው ከፍተኛ አስተዋፆ ይኖረዋል፡፡

ኮሚሽኑ የሚቀርቡ የይግባኝ ጉዳዮችን በተለያዩ የዕውቀት ሥብጥር ባላቸው ዳኞች እንዲመለከተው ለማድረግ የኮሚሽኑ አባላት በታክስና በንግድ ጉዳዮች ላይ ሰፊ ልምድ ያላቸውና የተመሰከረላቸው የሂሳብ ባለሙያዎች ኢንስቲትዩት አባል የሆኑና በታክስ ጉዳዮች ሠፊ ቴክኒካዊና አስተዳደራዊ ልምድ ያላቸው፣ ከኮሚሽኑ ተግባራት ጋር አግባብነት ያለው እውቀት፣ ልምድ ወይም ክህሎት ያለው የኮሚሽኑ አባላት (ዳኞች) ሆነው ከሚመረጡበት ዋና ዋና መመዘኛ መሥፈርቶች ናቸው፡፡ ኮሚሽኑን በተለያዩ የዕውቀት ስብጥር ባላቸው ዳኞች ሥራውን ማከናወኑ ውሳኔዎችን በወቅቱና በአፋጣኝ እንዲሰጥ ከማድረጉ በተጨማሪ በኮሚሽኑ ውስጥ ባለሥልጣኑን

የሚወክል አባል የሌለ በመሆኑ የኮሚሽኑን የገለልተኝነት ጥያቄ ጥርጥር ውስጥ የማያስገባ ይሆናል። ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ የኮሚሽኑ የውስጥ አደረጃጀት ራሱን የቻለ የፊደስትራር ሥራ ክፍል ያለው ሲሆን ይህም በዋናነት የቅሬታ አቅራቢዎችን ቅሬታዎች ተቀብሎ የመልስ፣ የቃል ክርክር፣ የቀጠሮና የውሳኔ ሂደቶችን የሚከታተል ሥራ ክፍል ሲሆን ከዚህ በተጨማሪ በስድስት ዳይሬክቶሬቶችና በአራት ማስተባበሪያ የሥራ ክፍሎች እንዲደራጅ ተደርጓል።

ኮሚሽኑ የሚመራበት ዋና ዋና መመሪያ ከማውጣት አንፃር በአዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 86 መሠረት ጠቅላይ ሚኒስትሩ ኮሚሽኑ የሚመራበትን መመሪያ ያወጣል ስለሚል በዚህ አግባብ በኢ.ፌ.ዴ.ሪ ጠቅላይ ሚኒስትር የወጣ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን መመሪያ ሥራ ላይ አውሏል። በተጨማሪ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ፕሬዚዳንቱ በአዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 88(4) በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ኮሚሽኑ አጥጋቢ ምክንያት መኖሩን ሲያምን የይግባኝ መቅረቢያ ጊዜ ሊያራዝም እንደሚችል የተደነገገ በመሆኑ የታክስ ይግባኝ የሚራዘምበት መመሪያ በማዘጋጀት ተግባራዊ እንዲሆን ተደርጓል።

1.3) የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ሥልጣን፣ ኃላፊነትና ተግባር

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በአዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 86 መሠረት በኮሚሽን ደረጃ የተቋቋመ ተቋም ሲሆን ኮሚሽኑ በዚሁ አዋጅ አንቀጽ 86 መሠረት የሚከተሉት ኃላፊነትና ተግባር ይኖሩታል። እነዚህም

- 1) ኮሚሽኑ በአዋጅ ቁጥር 1097/2011 መሠረት ተጠሪነቱ ለጠቅላይ ዓቃቤ ህግ ይሆናል።
- 2) በግብር ሰብሳቢው ባለሥልጣን መ/ቤት በሚጣሉ የታክስ ውሳኔዎች የታክስ ከፋይ ህብረተሰብ የሚያቀርባቸው የታክስ ይግባኝ ቅሬታዎችን/አቤቱታዎችን ይሰማል፤ ይመረምራል፤ ውሳኔ ይሰጣል።
- 3) ኮሚሽኑ የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜ እንዲራዘም የሚቀርብ ማመልከቻ የሚስተናገድበትን ሥነ-ሥርዓት የሚወስን መመሪያ ያወጣል፤ እንዲተገበር ያደርጋል።
- 4) ኮሚሽኑ የጽሑፍ ማመልከቻ ሲቀርብለት እና አጥጋቢ ምክንያት መኖሩን ሲያምን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተውን የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜ ሊያራዝም ይችላል።
- 5) ለዚህ አንቀጽ ዓላማ ማሳኪያ በኮሚሽኑ ፕሬዚዳንት የፀደቀ የይግባኝ ማመልከቻ ቅጽ ያዘጋጃል፤ ተግባራዊ እንዲደረግ ያደርጋል።
- 6) ኮሚሽኑ በአንቀጽ 89 ንዑስ አንቀጽ 1/ለ መሠረት የቀረበው የውሳኔ ምክንያቶች መግለጫ አጥጋቢ ሆኖ ካላገኘው በጽሑፍ ማስታወቂያ ባለሥልጣኑን በማስታወቂያው

በተመለከተው ጊዜ ውስጥ የውሳኔውን ምክንያቶች የሚያብራራ ተጨማሪ መግለጫ እንዲያቀርብ ሊያዝ ይችላል፡፡

7) ኮሚሽኑ ለይግባኙ አወሳሰን ሌሎች ሠነዶችን ማየት ጠቃሚ ነው ብሎ ሲያምን ባለሥልጣኑን በጽሑፍ ማስታወቂያ በማስታወቂያው በተገለጸው ጊዜ ውስጥ ሠነዶች እንዲያቀርብ ሊያዝ ይችላል፡፡

8) ፕሬዝዳንቱ ከኮሚሽኑ ችሎቶች የአንዱ አባል በመሆን ያገለግላል፡፡

9) በይግባኝ የተነሱትን ጭብጦች ግምት ውስጥ በማስገባት እንደ አስፈላጊነቱ ይግባኙን ለመስማት አባላት ይመድባል፡፡

10) የኮሚሽኑን አሠራር በተመለከተ ጠቅላይ ሚኒስትሩ ተጨማሪ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፡፡

11) የኮሚሽኑ ፕሬዝዳንት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 88 መሠረት የሚቀርብን ይግባኝ የክልል የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን እንዲያይ የውክልና ሥልጣን ሊሰጥ ይችላል፡፡

12) ኮሚሽኑ የቀረበለትን ይግባኝ በአንቀጽ 91 ንዑስ አንቀጽ (5) እና(7) በተደነገገው መሠረት በመስማት ውሳኔ ይሰጣል፡፡

13) ኮሚሽኑ የይግባኝ ማመልከቻ ከቀረበለት ቀን ቀጥለው ባሉት 120 (አንድ መቶ ሃያ) ቀናት ውስጥ በቀረበው ይግባኝ ላይ ውሳኔ ይሰጣል፡፡

14) ፕሬዝዳንቱ የጉዳዩን ውስብስብነት ከግምት በማስገባት እና ለፍትህ አሰጣጥ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ለተከራካሪ ወገኖች የጽሑፍ ማስታወቂያ በመስጠት የይግባኝ መወሰኛ ጊዜውን ከ 60 (ከስልሳ) ቀናት ላልበለጠ ጊዜ ሊያራዝመው ይችላል፡፡

15) ኮሚሽኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ወይም (3) የተመለከተውን የጊዜ ገደብ ሳያከብር መቅረቱ ኮሚሽኑ የሰጠውን ውሳኔ ተቀባይነት ሊያሳጣው አይችልም፡፡

16) የቀረበው ይግባኝ የታክስ ስሌትን የሚመለከት ከሆነ ኮሚሽኑ፣ በታክስ ስሌቱ የተወሰነውን የገንዘብ መጠን ሊያፀናው፣ ሊቀንሰው፣ ወይም ስሌቱን በሌላ አኳኋን ሊያሻሽለው፣ ወይም በሚሰጠው መመሪያ መሠረት እንደገና እንዲመለከተው የታክስ ስሌቱን ለባለሥልጣኑ ሊመልሰው፣ ይችላል፡፡

17) ኮሚሽኑ በታክስ ስሌት ላይ የቀረበን ይግባኝ በመመርመር የታክስ ስሌቱ ሊጨመር ይገባል የሚል እምነት ሲኖረው፣ ኮሚሽኑ የታክስ ስሌቱን ማስታወቂያ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) (ለ) መሠረት ለባለሥልጣኑ መልሶ ይልካል፡፡

18) የቀረበው ይግባኝ፣ ይግባኝ የሚባልበትን ሌላ ውሳኔ የሚመለከት ከሆነ ኮሚሽኑ ውሳኔውን ሊያፀናው፣ ሊያሻሽለው ወይም ሊሸረው ወይም ኮሚሽኑ በሚሰጠው መመሪያ እንደገና እንዲመለከተው ለባለሥልጣኑ መልሶ ሊልከው ይችላል፡፡

- 19) ኮሚሽኑ የውሳኔውን ግልባጭ ውሳኔው ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ባሉት 7 (ሰባት) ቀናት ውስጥ ለእያንዳንዱ ተከራካሪ ወገን ይሰጣል፡፡
- 20) ኮሚሽኑ የሚሰጠው ውሳኔ ውሳኔው የተመሠረተባቸውን ምክንያቶች፣ መሠረታዊ በሆኑ የፍሬ ነገር ጉዳዮች ምርመራ የተገኘውን ውጤት እና ለውሳኔው መሠረት የሆነውን ማስረጃ ወይም ለውሳኔው መሠረት የሆነውን ሌላ ነገር ማካተት አለበት፡፡
- 21) ኮሚሽኑ በቀረበለት ይግባኝ ላይ የሚሰጠው ውሳኔ ውሳኔው ከተሰጠበት ቀን ወይም ኮሚሽኑ በውሳኔ ማስታወቂያው ከተገለጸው ሌላ ቀን ጀምሮ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
- 22) ኮሚሽኑ ይግባኙን ላቀረበው ታክስ ከፋይ የወሰነለት እንደሆነ፣ ባለሥልጣኑ ይህንን ውሳኔ ለማስፈፀም የተሻሻለ የታክስ ስሌት ማስታወቂያ መስጠትንም ጨምሮ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (8) መሠረት የውሳኔው ማስታወቂያ በደረሰው 30 (ሠላሳ) ቀናት ጊዜ ውስጥ አስፈላጊ የሆኑትን እርምጃዎች ሁሉ መውሰድ ይኖርበታል፡፡
- 23) የኮሚሽኑ ፕሬዚዳንት የኮሚሽኑን አስተዳደራዊ ጉዳዮች በኃላፊነት ይመራል፡፡
- 24) ኮሚሽኑ ፊጅስትራር እና ፕሬዚዳንቱ በሚወስነው መሠረት ሌሎች ሠራተኞች ይኖሩታል፡፡
- 25) የኮሚሽኑ ፊጅስትራር ፕሬዚዳንቱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ለተሰጠው ኃላፊነት የፕሬዚዳንቱ ረዳት በመሆን አስፈላጊ ወይም ተገቢ የሆኑ ተግባራት ያከናውናል እንዲሁም ፕሬዚዳንቱን በመወከል የኮሚሽኑን አስተዳደራዊ ጉዳዮች ይፈጽማል፡፡
- 26) የኮሚሽኑ በጀት በመንግሥት የሚመደብ ይሆናል፡፡
- 27) ኮሚሽኑ የተሟሉ እና ትክክለኛ የሆኑ የሂሳብ መዛግብት ይይዛል፡፡
- 28) የኮሚሽኑ የሂሳብ መዛግብትና ሌሎች የገንዘብ ሰነዶች በዋናው ኦዲተር ወይም እርሱ በሚወክለው ኦዲተር ኦዲት ይደረጋሉ፡፡
- 29) የኮሚሽኑ ፕሬዚዳንት ለእያንዳንዱ የበጀት ዓመት የኮሚሽኑን ጉዳዮች የሚመለከት ሪፖርት ያዘጋጃል፡፡
- 30) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለበጀት ዓመቱ የተዘጋጀው ሪፖርት የበጀት ዓመቱ ከተጠናቀቀ በኋላ በሦስት ወራት ጊዜ ውስጥ ለጠቅላይ ዓቃቤ ህግ ያቀርባል፡፡

1.4) ዓለም አቀፋዊና ሀገራዊ ተሞክሮ ሁኔታ ትንተና

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በተመለከተ በርካታ የአለማችን ሀገራት የተለያየ አሠራርና ሥርዓት ያላቸው ሲሆን የሚከተሉት ሥርዓትና የአስተዳደር ዘዴዬም እንደሚከተሉት የህግ ሥርዓት፣

መንግስታዊ አወቃቀርና ፍልስፍናዊ አስተሳሰብ ይወሰናል። ለዚህ ጥናትም ይረዳ ዘንድ ልምድ ለመቅሰም የተመረጡት ሀገራት በተቻለ መጠን ከኢትዮጵያ ጋር ተመሳሳይ ቅርጽ ሀገርና (Form of state) ቅርጽ መንግስት (Form of government) ያላቸው እንዲሆኑ ጥረት ተደርጓል። ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ ግን ለጥናቱ ዓላማ መሳካት ሲባል የተለየ ቅርጽ መንግስትና ቅርጽ ሀገር እንዲሁም የህግ ሥርዓት ያላቸው ሀገሮችንም የታክስ ይግባኝ ሥርዓታቸውን ለማየት ተችሏል። ይህም በዓለም አቀፍ ደረጃ የሚቀርቡ የታክስ ቅሬታዎችን ተቀብሎ ማስረጃዎችን መርምሮ ውሳኔ ከመስጠት አንፃር ለሀገራችን የታክስ ይግባኝ ሥርዓት ልምድ ይሰጣል።

ዓለም አቀፋዊ የታክስ አስተዳደራዊ ሥርዓት ዋና ዓላማ የንግዱ ወይም የግብር ከፋዩን ማህበረሰብ ከሚያገኙት ሀብት ወይም ገቢ ግብር እንዲከፍሉ ማድረግ ሲሆን በሚሰበሰበው ግብር መንግስት የኢንቨስትመንት ውሳኔዎችን እንዲወስን ከፍተኛ እገዛ ያደርጋል። በዚህም ሀገራዊ የልማት ሥራዎች እንዲሠሩ ከማገዙም በተጨማሪ የዜጎች የልማት ተጠቃሚነት ያረጋግጣል። ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ የታክስ ከፋዩ ህብረተሰብ ከግብር ሰብሳቢው ባለሥልጣን አለአግባብ በሚጣልባቸው የታክስ ታሪፍ ቅሬታ ቢኖራቸው አቤቱታቸውን ሊያመለክቱ የሚችሉበት ነፃና ገለልተኛ የታክስ አስተዳደር ይግባኝ ተቋም አስፈላጊ በመሆኑ ሀገራት ይህን የታክስ ቅሬታ አስተዳደራዊ በሆነ አግባብ በመመርመር ውሳኔ ከመስጠቱ በፊት ጉዳዩ በግብር ሰብሳቢው ባለሥልጣን እንደገና እንዲታይ እድል የሚያመቻች መሆኑን ዓለም አቀፍ የአሠራር ተሞክሮዎች ያሳያሉ። ይህ በማይሆንበት ወቅት ነፃና ገለልተኛ በሆነ መልኩ የቅሬታ አቅራቢ ግብር ከፋዮችን ጉዳይ ህግና አሠራርን በተከተለ አግባብ ጉዳዩን በመመርመር ውሳኔ ይሠጣል። የውሳኔ አሠጣጥ ሂደቱ ነፃ፣ ገለልተኛ ወጪ ቆጣቢና የግብር ከፋዩን ቅሬታ ተደራሽ ያደረገ ሊሆን ይገባል። በተሰጠው ውሳኔ ያልረካ ግብር ከፋይ ጉዳዩን በይግባኝ ወደ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማለት እንደሚቻል እድል ይሰጣል። ይህም አሠራር #Administrative Tax Review; ተብሎ የሚጠራ ሲሆን በርካታ ሀገራት ይተገብሩታል።

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ቀድሞ ከነበረው ለፍትህ ሚኒስቴር ተጠሪነት ራሱን ችሎ በመውጣቱ ለተቋሙ አደረጃጀት ተሞክሮ በሀገር ውስጥ የፌደራል ፍርድ ቤቶች፣ የንግድ ውድድርና የሽማግሌት ባለሥልጣን፣ የኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት ኮሚሽን እንዲሁም የህዝብ እንባ ጠባቂ ተቋም ተሞክሮ የተወሰደ ሲሆን ይህም ለኮሚሽኑ አደረጃጀት በግብዓትነት ተወስኗል። በመሆኑም የፌደራል ፍርድ ቤቶች ተሞክሮ ለታክስ ይግባኝ ኮሚሽን መዋቅራዊ አደረጃጀት በፍርድ ወይም ይግባኝ በመስማት፣ በማከራከርና ውሳኔ በመስጠት ሂደት የፍርድ ቤቶችን አሠራር የሚከተል ከመሆኑ በተጨማሪ በታክስ ይግባኝ ኮሚሽን መቋቋም ፕሬዚደንት፣ ሬጂስትራር፣ ፓናል ወይም የዳኞች ስብስብ መኖራቸው ለኮሚሽኑ አደረጃጀት በግብዓትነት ተወስኗል። በመሆኑም የፌዴራል

ታክስ ይግባኝ ከላይ በተገኙት ግብዓቶችና ተሞክሮች በታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 86 መሠረት የተቋቋመ ህጋዊ ነፃና ገለልተኛ የሆነ ተቋም ሲሆን ዋና የኮሚሽኑ ተቋማዊ ዓላማ የግብር ከፋዩ ህብረተሰብ ከግብር ሰብሳቢው ባለሥልጣን በሚደርስበት ያለአግባብ የታክስ አጣጣል ችግር በማየት በህግና በአሠራር ፍትሐዊ ውሳኔዎችን በመስጠት የግብር ከፋዩን እርካታ ማረጋገጥ ነው። ይህም ከዓለም አቀፍ ሀገራት የታክስ ይግባኝ ቅሬታ በይግባኝ ከሚመለከቱ ተቋማት ጋር ተመሳሳይ የአሠራር ሥርዓት እንዲከተል እገዛ ያደረገ ሲሆን ከህገ መንግስትና ከመንግስት የልማት እቅዶች እንዲሁም ከታክስ አስተዳደር አዋጅ አንባር ስትራቴጂክ ሠነዱን ለመቃኘት ተሞክሯል።

የህገ መንግስትና የመንግስት የልማት እቅዶችና አቅጣጫዎች ትንተና

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ስትራቴጂካዊ ተቋም ሆኖ የወደፊት የትኩረት አቅጣጫዎች እንዲኖሩት ከሀገሪቱ ህገ መንግስትና የመንግስት የልማት እቅዶች አንጻር ስትራቴጂ እቅዱን መቃኘት አስፈላጊ ይሆናል። ኮሚሽኑ ከመንግስት በአዋጅ የተሰጠውን ተግባርና ኃላፊነት እንዲሁም ተቋማዊ አደረጃጀት ምን መምሰል እንዳለበት ለመወሰን የታክስ አስተዳደር አዋጅና ሌሎች ህጎች እንዲሁም ከፖሊሲ አቅጣጫዎች አንጻር በዝርዝር ለማየት ተሞክሯል።

የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ሕገ መንግስት

የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህገ መንግስት የህግ አውጭውን፣ ህግ ተርጓሚውንና የህግ አስፈጻሚውን ተግባራትና ኃላፊነቶች በዝርዝር የሚያስቀምጥ ሲሆን የህግ አውጭ የፌደራል ህጎችን የሚያወጣ የፌደራል መንግስት አካል ነው። በመሆኑም ህገ መንግስቱ ለሀገሪቱ ካስተዋወቃቸው አዲስ የፖለቲካና የህግ ውሳኔዎች መካከል በህገ-መንግስቱ አንቀጽ 37/1/ የተደነገገው ማንኛውም ሰው በፍርድ ሊወሰን የሚገባውን ጉዳይ ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ በህግ የዳኝነት ሥልጣን ለተሰጠው አካል የማቅረብና ውሳኔ ወይም ፍርድ የማግኘት መብት አንዱ ነው። በመሆኑም የታክስ ይግባኝ ኮሚሽንም የህግ ተርጓሚውን ሥልጣን በመጋራት በህገ-መንግስቱ አንቀጽ 37/1/ በህግ ለሚቋቋሙ አካላት በተሰጠው እውቅና መሰረት የተቋቋመ ተቋም ሲሆን እንደሀገር በታክስ አወሳሰን ቅሬታ ያላቸውን ግብር ከፋዮች አቤቱታ ተቀብሎ መርምሮ ውሳኔ መስጠት የተቋሙ ቁልፍ ተልዕኮ ይሆናል። በዚሁ አግባብ የተቋሙ የስትራቴጂክ እቅድ ከህገ መንግስቱ ጋር የተጣጣመ እንዲሆንና ከህገ መንግስቱ አንባር ለመቃኘት ጥረት ተደርጓል።

የታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በማቋቋም፣ ሥልጣንና ኃላፊነትን በመተንተን አዋጅ ቁጥር 983/2008 ዓ.ም መታወጁ ይታወቃል። በዚህ አዋጅ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን፣ በፌዴራልና በክልል ደረጃ እንዲቋቋምና እንዲሰራ ይጠበቃል። አዋጅ ቁጥር 983/2008 በተደነገገው መሰረት የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ፕሬዚደንት የኮሚሽኑ አስተዳዳሪ መሆኑን ያስቀምጣል። ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ፕሬዚደንት በጠቅላይ ሚኒስትሩ የሚሾም ሆኖ መንግስት የፌዴራል አስፈጻሚ አካላት ሥልጣንና ኃላፊነት ለመወሰን ባወጣው አዋጅ ቁጥር 1097/2011 ተጠሪነቱ ለኢ.ፌ.ዴ.ሪ ጠቅላይ ዓቃቤ ህግ እንዲሆን ተደርጓል። ከዚህ በተጨማሪ እቅድና በጀት አዘጋጅቶ ለመንግስት ያቀርባል፤ ስለ ኮሚሽኑ ስራ ሪፖርት ያዘጋጃል፤ የሠራተኞችንና ሌሎች ሠራተኞች ትምህርትና ሥልጠና የሚካሄድበትን ሁኔታ ያመቻቻል፤ በክልል ስለሚታዩ የፌዴራል ጉዳዮች የመዝገብ አያያዝና አሠራር ከክልል ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ጋር በመመካከር የሚሻሻልበትን ሁኔታ ያመቻቻል፤ ስለታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የስራ አካሄድ ለጠቅላይ ሚኒስትር ጥናታዊ ሪፖርት ያቀርባል፤ ትምህርታዊ የሆኑ የዓመቱ ውሳኔዎች ተመርጠው እንዲታተሙ ያደርጋል፤ አጠቃላይ የኮሚሽኑን መስሪያ ቤት ያደራጃል እንዲሁም ሌሎች በህግ የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል። ከዚህ አዋጅ በመነሳት የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የቀጣይ የኮሚሽኑን የአሥር ዓመት ስትራቴጂክ እቅድ የተጣጣመ እንዲሆን ጥረት ተደርጓል።

የእድገትና ትራንስፎርሜሽን ዕቅድ (GTP -2)

የታክስ ሥርዓትን በተመለከተ በሁለተኛው የዕድገትና ትራንስፎርሜሽን ዘመን የታክስ ዘርፍን በማዘመንና በማሻሻል አገልግሎቶችን ለህዝብ ተደራሽና ፍትሃዊ ማድረግ እንደሚያስፈልግ የተገለጠ ሲሆን ትኩረት ተሰጥቶ ከሚከናወኑ ተግባራት መካከል ከዘርፉ (17.2%) ገቢ በማስገኘት ለGDP ትልቅ አስተዋጽኦ ማድረግ፣ ፍትሃዊ የታክስ ሥርዓት መኖሩን ማረጋገጥ፣ የህግ የበላይነትና የታክስ ህግ ተገዢነት ማረጋገጥ፣ በታክስ ሥርዓቱ የተረጋገጡና አውነተኛ ማስረጃዎችን ከማግኘት አኳያ የፍትህን ውጤታማነት ማጠናከር፣ የታክስ ሕጎችን ማሻሻል አፈጻጸምና አተረጓጎማቸው ከሕጎች ጋር የተጣጣመ እንዲሆን ማድረግ፣ በታክስ ይግባኝ ስርዓት ነጻነትን፣ ግለጽነትና ተጠያቂነትን ማረጋገጥ፣ የታክስ ህጎች የተነሱበትን ዓላማ በሚያሳካ አኳኋን እንዲፈጸሙና እንዲተረጎሙ በማድረግ የሕግ የበላይነትን ማስፈን፣ የማስፈጸም አቅምን በመገንባት ተቋማዊ ለውጥ ማምጣት፣ የታክስ ሕጎች ለህብረተሰቡ በተቀላጠፈ መንገድ እንዲታወቁና እንዲፈጸሙ ማድረግ፣ ቀልጣፋና ዘመናዊ አገልግሎት እንዲሰጥ ማድረግ፣ የታክስ ይግባኝ ሥርዓቱን ውጤታማ ለማድረግ የአሰራር፣ የአደረጃጀትና የሰው ሃይልን ማጠናከርና እንዲሁም በሥርዓቱ ውስጥ የሚታዩ የሙስናና አድሎአዊ ዝንባሌዎችን ከሕዝቡ ጋር ሆኖ በመታገል የታክስ ሥርዓቱ የሕዝብ አመኔታ ያተረፈ እንዲሆን ማድረግ ዋና ዋና የተቀመጡ

የትኩረት አቅጣጫዎች ናቸው። ከዚህ በመነሳት የተቋሙ የአሥር ዓመት ሴክተሪያል ስትራቴጂክ እቅድ ተጣጥሞ እንዲዘጋጅ ለማድረግ ተችሏል።

ከህገ መንግስት እና ከመንግስት የልማት እቅዶችና አቅጣጫዎች አንፃር የቀረበ ዝርዝር ትንተና

ህገ መንግስትና የፖሊሲ ጉዳዮች	የፖሊሲ አቅጣጫዎች (የትኩረት ነጥቦች)	ከመሥሪያ ቤቱ ጋር ያለው ቁርኝት (ግንኙነት) ወይም ከመሥሪያ ቤቱ የሚጠበቅ
የኤፌዴሪ ህገ መንግስት	▪ የኢትዮጵያ ብሔር ብሔረሰቦች ሉዓላዊ ሥልጣን ባለቤት መሆናቸው፤ ▪ የህገ መንግስት የበላይነት፤ ▪ ሰብዓዊ መብቶችና ነፃነቶች የማይጣሱና የማይገፈፉ መሆናቸው፤ ▪ የመንግስት አሠራርና የውሳኔ ግልጽነትና ተጠያቂነት መርህን መከተል፤	▪ ኮሚሽኑ በሚሠራቸው ሥራዎች ላይ ህብረተሰቡ በቀጥታ ወይም በተወካዮቻቸው አማካኝነት ማሳተፍ፤ ▪ የሚወጡ ወይም የሚሻሻሉ የታክስ ወይም ሌሎች ህጎች ከሀገሪቱ ህገ መንግስት ጋር የተጣጣሙ መሆናቸውን ማረጋገጥ፤ ▪ እንደሀገር የወጡ የፌዴዴራል ህጎች በተለይም የታክስ ህጎች ሥራ ላይ መዋላቸውን ማረጋገጥ፤ ▪ በህገ መንግስቱ የተደነገጉ የሰብዓዊ መብቶችና ነፃነቶች ድንጋጌዎች ዙሪያ ግንዛቤ በማስጨበጥ ሥራ ላይ እንዲውል ማድረግ፤ ▪ የኮሚሽኑ የውሳኔ አሠጣጥ ግልጽነትና ተጠያቂነት ያለው እንዲሆን የአሠራር ሥርዓት መዘርጋት፤
የፍትህ ሥርዓት ማሻሻያ ፕሮግራም	▪ የፍትህ ሥርዓቱ አሠራር ቀልጣፋ፤ ውጤታማና ተደራሽ በማድረግ የዜጎችን ፍትህ የማግኘት መብት ማረጋገጥ	▪ ኮሚሽኑ ነፃና ገለልተኛነት በመሆን ለፍትሐዊ የታክስ ሥርዓት መጎልበትና መረጋገጥ የተዘረጉ አሰራር ሥርዓቶች ፍትሐዊ፣ ቀልጣፋ፣ ውጤታማና ተደራሽ እንዲሆኑ በማድረግ የግብር ከፋዩን ቅሬታ በመፍታት የህገ የበላይነትን ማረጋገጥ፤ ▪ የታክስ ሥርዓቱ ያለበትን የአሠራር ክፍተቶች በመፈተሽ ማሻሻያዎች የሚደረጉበትን አሠራሮችና ጥናቶች ማካሄድ፤

ህገ መንግስትና የፖሊሲ ጉዳዮች	የፖሊሲ አቅጣጫዎች (የትኩረት ነጥቦች)	ከመሥሪያ ቤቱ ጋር ያለው ቁርኝት (ግንኙነት) ወይም ከመሥሪያ ቤቱ የሚጠበቅ
		የኮሚሽኑን ፈፃሚ ሠራተኛ የማስፈፀም አቅም በማሳደግ የአገልግሎት አሰጣጡን ማሻሻል፤
የታክስ አስተዳደር አዋጅ	የወጡ ደንቦችና መመሪዎችን መተግበር	በታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 86 መሠረት በጠቅላይ ሚኒስትሩ የወጡ መመሪዎችን እንዲሁም የታክስ ይግባኝ ማራዘሚያ ደንብና መመሪያን በሥራ ላይ መተግበር፤
የመንግስት የዴሞክራሲ ጉዳዮች አቅጣጫዎች	- የዜጎችን ቀጥተኛ ሁለገብ ተሳትፎና ተጠቃሚነት ማረጋገጥ - የህግ የበላይነት፤ - የግልጽነትና ተጠያቂነት መርህን ማክበር፤	- ኮሚሽኑ በህገ መንግስቱና በሌሎች ህጎች የተደነገጉ ህጎችን በማክበርና በማስከበር የህግ የበላይነትን በማረጋገጥ በአሠራር መተግበር፤ - የግልጽነትና የተጠያቂነት መርህን በማስፈን ግብር ከፋይ ህብረተሰብ ከግብር ሰብሳቢው ተቋም ላይ የሚያቀርቡትን አቤቱታዎች በመቀበል መርምሮ ውሳኔ የመስጠት ሂደቶች ግልፅነትን የተላበሱ ተጠያቂነትን የሚያስከትሉ እንዲሁም ቀልጣፋና ጥራታቸውን የጠበቁ እንዲሆኑ ልዩ ልዩ የአሠራር ሥርዓቶችን መዘርጋት፤
የኤፌዴሪ የማስፈፀም አቅም ግንባታ ስትራቴጂና ፕሮግራሞች	የማስፈፀም አቅም ግንባታን እንደቁልፍ ተግባር በመውሰድ መተግበር፤	- ኮሚሽኑ በአዋጅ ከመንግስት የተሰጠውን ተግባርና ኃላፊነት በብቃት ለመወጣት ያልውን የሰው ኃይል የማስፈፀም አቅም በተከታታይ የሥራ ላይ ሥልጠና (On job Training) እንዲሁም በልምድ ልውውጥ ፕሮግራሞች ማሳደግ፤ - ተቋማዊ የአገልግሎት አሰጣጡን ቀልጣፋ ውጤታማና ተደራሽ እንዲሁም የተገልጋዩን ህብረተሰብ ያረካና ተቋማዊ አመኔታ ያሳደገ እንዲሆን የዳሰሳ ጥናቶችን ማካሄድና በተገኙ ግኝቶች ማስተካከያዎችን ማድረግ፤

1.5) የፌዴራል ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የተገልጋይና ባለድርሻ አካላት

(Stakeholder Analysis)

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ከመንግስት በአዋጅ የተሰጠውን ተግባርና ኃላፊነት ስኬታማ ለማድረግ ከኮሚሽኑ ጋር ቀጥተኛ ቀጥተኛ ያልሆነ ግንኙነት ያላቸውን ተገልጋዮችን ባለድርሻ አካላት በመለየት ተቋማዊ አገልግሎት አሰጣጡን ማሳደግ አስፈላጊ ነው። በመሆኑም የኮሚሽኑን የባለድርሻ አካላትን ካላቸው ተጽዕኖና ከኮሚሽኑ የሚጠብቁት እንዲሁም ኮሚሽኑ ከእነርሱ የሚጠብቀውን ፋይዳ ለመለየት ተሞክሯል። ከዚህ አንፃር የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ባለድርሻ አካላት ተለይተዋል።

1.6.1) የተለዩ ቁልፍ ባለድርሻ አካላት

- 1) ግብር ከፋዩ ህብረተሰብ
- 2) የኤፌዴሪ ጠቅላይ ዓቃቤ ህግ
- 3) የገቢዎች ሚኒስቴር
- 4) የኢትዮጵያ ጉሙሩክ ኮሚሽን
- 5) የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት
- 6) የገንዘብ ሚኒስቴር
- 7) የግብርና ንብረት አስተዳደር ኤጀንሲ
- 8) የንግድ ምክር ቤቶች
- 9) ጠበቆች

ከላይ በዝርዝር የተለዩ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ባለድርሻ አካላት ከኮሚሽኑ ጋር ባላቸው ግንኙነት ከተቋሙ የሚፈልጓቸው ጉዳዮች፣ ተቋሙ ከእነርሱ የሚፈልጋቸው ጉዳዮች እንዲሁም ተቋሙ ላይ የሚደርሱ ተፅዕኖዎችና የተፅዕኖ ደረጃዎችን ያካተተ ዝርዝር ትንተና እንደሚከተለው ቀርቧል።

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የባላድርሻ አካላት ዝርዝር ትንተና

ተገልጋዮች /ባላድርሻ አካላት	ከተቋሙ የሚፈልጓቸው ጉዳዮች	ተቋሙ የሚፈልጋቸው ጉዳዮች	በተቋሙ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩባቸው ጉዳዮች	የተጽዕኖው ደረጃ
ግብር ከፋዩ ህብረተሰብ	- አቤቱታቸው ፍትሐዊ በሆነ መልኩ እንዲታይላቸው፤ - ነፃና ፍትሐዊ ክርክር ለማድረግ ምቹ ሁኔታ እንዲመቻቸላቸው፤ - ህግን መሠረት ያደረገ ፈጣንና ቀልጣፋ ውሳኔ እንዲሰጣቸው፤ - በኮሚሽኑ አሠራር ግልጽነትና ተጠያቂነት እንዲሰፍን፤ - በኮሚሽኑ ተልዕኮ አፈፃፀም ላይ ተሳታፊ መሆን፤ - ፍትሐዊ የህግ የበላይነት ሰፍኖ ማየት፤ - አገልግሎት አሰጣጣችን ፈጣንና ቀልጣፋ ጊዜና ወጪ ቆጣቢ እንዲሆን፤ - ግልጽና ተደራሽ የአሠራር ሥርዓት እንዲዘረጋላቸው፤ - ችሎቱ በጊዜና በሰዓት እንዲጀመርላቸው፤ - የውሳኔ ግልባጭ እንዲሰጣቸው፤	- ግልጽ የሆነ አቤቱታ ለማቅረብ ቅድመ ሁኔታዎችን ያሟላ አቤቱታ እንዲቀርብ፤ - በመደበኛው የችሎት ሰዓት ቀርበው ተገቢውን ክርክር እንዲያደርጉ፤ - እንዲያቀርቡ የተጠየቁትን የሰውና የጽሑፍ ማስረጃ በወቅቱ እንዲያቀርቡ፤ - የተሰጠውን ውሳኔ በወቅቱ እንዲወስዱ፤ - ጉዳዩ ለሚመለከተው አካል የመጥሪያ ደብዳቤ በወቅቱ እንዲያደርሱ፤ - አቤቱታው ውሳኔ ከተሰጠበት ጊዜ ጀምሮ በ30 ቀናት ውስጥ እንዲቀርብ፤ - ግልፅና ለውሳኔ አሰጣጥ አመቺ የሆነ መረጃ እንዲቀርብ፤	- በተቋሙ ላይ አመኔታ ማጣት እንዲኖር ያደርጋል፤ - በውሳኔ አሰጣጡ ሂደቱ ላይ ቅሬታዎች መኖር፤ - በአገልግሎት አሰጣጡ ላይ የተገልጋዮች እርካታ መቀነስ፤	ከፍተኛ

ተገልጋዮች /ባለድርሻ አካላት	ከተቋሙ የሚፈልጓቸው ጉዳዮች	ተቋሙ የሚፈልጋቸው ጉዳዮች	በተቋሙ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩባቸው ጉዳዮች	የተጽዕኖው ደረጃ
የኤፌዴሪ ጠቅላይ ዓቃቤ ህግ	- የክትትልና ድጋፍ ሥራዎች እንዲደረጉ፤ - የአሠራር ሥርዓቶች እንዲጎለብት ይፈልጋሉ፤ - የጋራ የውውይይት መድረኮች እንዲመቻቹ፤ - በፖሊሲ፣ በደንብና መመሪያዎች ዙሪያ አቅጣጫዎች እንዲሰጧቸው፤ - የልምድ ልውውጥ ፕሮግራሞች እንዲመቻቹ፤ - የትምህርትና ሥልጠና ፕሮግራሞች እንዲመቻቹ፤ - የእቅድ አፈፃፀም ግምገማዎች በወቅቱ እንዲካሄዱ፤	- የዓመታዊ እቅድ ተዘጋጅቶ በወቅቱ እንዲቀርብ፤ - የእቅድ አፈፃፀም ሪፖርቶች በወቅቱ ተዘጋጅተው እንዲላኩ፤ - የሚፈለጉ መረጃዎች በተባለው ጊዜ በወቅቱ እንዲላክላቸው፤ - በተፈጠሩ የጋራ መድረኮች እንዲገኙ፤	- ቀልጣፋና ጥራት ያለው ምላሽ ያመለኛል፤ - ጥራት ያለው የመረጃና ማስረጃ ችግር፤ - የተቋማቱ ሥራ ግንኙነት መስተጋብር መዳከም፤	መካከለኛ
የገቢዎች ሚኒስቴር	- ፈጣንና ቀልጣፋ ውሳኔ እንዲሰጣቸው፤ - ችሎቱ በሰዓቱ እንዲጀመርላቸው፤ - ነፃና ፍትሐዊ የቃል ክርክር እንዲኖር፤	- ግልጽና ህግንና አሠራርን የተከተለ የአቤቱታ ምላሽ እንዲያዘጋጁ፤ - የባለሙያ ምስክርነት የሚሰጡ አስረጂዎች እንዲያቀርቡ፤	- የውሳኔዎች መዘግየት - የአሠራር ክፍተት መኖር	ከፍተኛ

ተገልጋዮች /ባላድርሻ አካላት	ከተቋሙ የሚፈልጓቸው ጉዳዮች	ተቋሙ የሚፈልጋቸው ጉዳዮች	በተቋሙ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩባቸው ጉዳዮች	የተጽዕኖው ደረጃ
	- የውሳኔ ግልባጭ እንዲሰጣቸው፤ - አገልግሎት አሰጣጡ ፈጣንና ቀልጣፋ እንዲሆን፤	በችሎት ሰዓት በጊዜ በመገኘት የቃል ክርክር እንዲያደርጉ፤		
የፌዴራል ጉሙሩክ ኮሚሽን	- የግብር ይግባኝ ውሳኞች ፍትሐዊና ወጪ ቆጣቢ እንዲሆን፤ - አገልግሎት አሰጣጡ ፈጣንና ቀልጣፋ እንዲሆን ይፈልጋሉ፤ - በኮሚሽኑ የወጡ መመሪያዎችና ደንቦች በትክክል ሥራ ላይ እንዲውል ይፈልጋሉ፤ - የችሎት ክርክሩ በተያዘለት ሰዓትና ጊዜ እንዲካሄድ፤ - አስፈላጊ የሆኑ የውሳኔ ግልባጮች እንዲሰጣቸው፤	- ከቀረጥ ጋር የተያያዙ የሚወጡ መመሪያዎችን ለኮሚሽኑ እንዲያቀርቡ፤ - የሚሰጡ የችሎት ትዕዛዞች በወቅቱ ተጠናቀውና ተሟልተው እንዲቀርቡ፤ - በወጣው የችሎት መርሀ ግብር በመገኘት ቀርበው ክርክር እንዲያደርጉ፤ - የአቤቱታ ግልባጮችን በወቅቱ እንዲያቀርቡ፤	- የሚሰጡ ውሳኔዎች መዘግየትና መጓተት፤ - የአሠራር ክፍተት መኖር	ከፍተኛ
የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት	ለይግባኝ አስቸጋሪ ያልሆነ ጥራት ያለው ውሳኔ እንዲሰጥ ይፈልጋሉ፤	- የተሰጡ ውሳኔዎች በህግ አግባብ በይግባኝ ወቅት እንዲታዩ ይፈልጋል፤ - የተጠናከረ የሥራ ግንኙነት እንዲኖር፤	የአሠራር ክፍተት መኖር	መካከለኛ

ተገልጋዮች /ባላድርሻ አካላት	ከተቋሙ የሚፈልጓቸው ጉዳዮች	ተቋሙ የሚፈልጋቸው ጉዳዮች	በተቋሙ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩባቸው ጉዳዮች	የተጽዕኖው ደረጃ
የገንዘብ ሚኒስቴር	- የበጀት ጥያቄ በተሟላ የፕሮግራም በጀት ሥርዓት መሰረት እንዲቀርብ፤ - ለተቋሙ የተመደበ ሀብት በቁጠባ ለታለመለት ዓላማ ብቻ እንዲውል ይፈልጋል፤ - ወቅዋ የሂሳብ ሪፖርት እንዲቀርብ፤ - የፕሮግራም በጀት እቅድና የአፈፃፀም ሪፖርት እንዲቀርብ፤ - የተጠናከረ የውስጥ አዲት እንዲኖር፤ - ወቅታዊ የአዲት ሪፖርት በወቅቱ እንዲቀርብ፤	- አቅድን መሠረት ያደረገ የበጀት ድጋፍ እንዲደረግ፤ - ለተቋሙ የተፈቀደው ሀብት በወቅቱ እንዲለቀቅ፤ - የውስጥ ገቢን ለመጠቀም የሚስችል ሥርዓት እንዲዘረጋ፤ - ለቀረቡ የአዲት ሪፖርቶች ወቅታዊ ግብረ መልስ መስጠት፤	- የአፈፃፀም ውጤታማነት መቀነስ፤ - የሥራ ግንኙነት ክፍተት፤	ከፍተኛ
የመንግስት ግዢና ንብረት አስተዳደር ኤጀንሲ	- ከበጀት ጋር የተጣጣመ ግልጽ የግዢ እቅድ እንዲቀርብ ይፈልጋል፤ - ንብረቶች በቁጠባና በአግባቡ ጥቅም ላይ እንዲውሉ፤ - የንብረት ቁጥጥርና ቆጠራ (Inventory) እንዲኖር፤ - ከማዕቀፍ ግዢ ውጭ ያሉ ጥያቄዎች ለኤጀንሲው ቀርበው ውሳኔ እንዲያገኙ ይፈልጋል፤	- ወቅታዊ የሆነ ወይም የተሻሻሉ የግዢ መመሪያዎች፤ - የማዕቀፍ ግዢ አሸናፊ የሆኑ አቅራቢዎች ዝርዝር፤ - የማዕቀፍ ግዢ በወቅቱ እንዲፈጸም፤ - የውል ግዴታቸውን ያልተወጡ አቅራቢዎች በህጉ መሠረት እንዲጠየቁ፤ - ከግዢ ማዕቀፍ ውጭ የቀረቡ የግዢ ጥያቄዎች ምላሽ እንዲሰጣቸው፤	- ቀልጣፋ ያልሆነ የአገልግሎት አሰጣጥ ይፈጠራል፤ - የሥራ ግንኙነት ክፍተት፤	መካከለኛ

ተገልጋዮች /ባላድርሻ አካላት	ከተቋሙ የሚፈልጓቸው ጉዳዮች	ተቋሙ የሚፈልጋቸው ጉዳዮች	በተቋሙ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድሩባቸው ጉዳዮች	የተጽዕኖው ደረጃ
የንግድ ምክር ቤቶች	- ነጋዴዎች ወይም ባለሀብቶች ግዜና ወጪ ቆጣቢ እንዲሁም ከአድልዎ የፀዳ ውሳኔ እንዲያገኙ፤ - የጋራ የምክክር መድረክ እንዲመቻችላቸው፤ - የአገልግሎት አሰጣጡ ቀልጣፋ፣ ተደራሽ ሆኖ የነጋዴውን እንግልት እንዲቀንስ ይፈልጋሉ፤	- በግብር አሰባሰብ ረገድ ግዴታውን በአግባቡ የተገነዘበ ግብር ከፋይ እንዲኖር የግብር ከፋዩን ህብረተሰብ ግንዛቤ እንዲያሳድጉ ይፈልጋል፤ - በተመቻቸ የጋራ የምክክር መድረክ እንዲሳተፉ ይፈልጋል፤	የአሠራር ክፍተት መኖር	መካከለኛ
ጠበቆች	- ፍትሐዊ ውሳኔ እንዲሰጣቸው ይፈልጋሉ፤ - የችሎት የክርክር ጊዜው በወጣለት የድርጊት መርሀ ግብር እንዲካሄድ ይፈልጋሉ፤ - ነጻና ፍትሐዊ የክርክር መድረክ እንዲኖር ይፈልጋሉ፤ - የጋራ የምክክር መድረክ እንዲመቻችላቸው፤ - የውሳኔ ግልባጭ እንዲሰጣቸው፤	- የሚቀርቡ አቤቱታዎች በአቤቱታ ማቅረቢያ መሥፈርት መሠረት ተጠቃለው እንዲቀርቡ፤ - በወጣው የችሎት መርሀ ግብር በመገኘት ተገቢ ክርክር እንዲያደርጉ፤ - በችሎት እንዲያቀርቡ የሚሰጡ ትዕዛዞችን በወቅቱ እንዲፈጽሙ፤ - የውሳኔ ግልባጭ እንዲወስዱ፤ - የመጥሪያ ደብዳቤ ለሚመለከተው ክፍል እንዲወስዱ፤	- የውሳኔዎች አሰጣጥ መዘግየት፤ - ተቋማዊ አመኔታ መቀነስ፤	መካከለኛ

1.6) የተቋሙ ጥንካሬዎች፣ ድክመቶችና መልካም አጋጣሚዎችና ሥጋቶች ትንተና

ተቁ	ዋና ዋና ጉዳዮች	ጥንካሬዎች	ድክመቶች
1	የአመራር ብቃት Leadership Competency	- ኮሚሽኑ አዲስ እንደመሆኑ ዓመታዊ የሥራ እቅድ አውጥቶና ከሠራተኛው ጋር የጋራ ግንዛቤ ተፈጥሮ ወደ ተግባር መገባቱ፤ - የኮሚሽኑ የተልዕኮ አፈፃፀም ከመንግስት የለውጥ አጀንዳ ጋር ለማጣጣም ጥረት መደረጉ፤ - የፈፃሚውን የማስፈፀም አቅም ለማሳደግ የተለያዩ ሥልጠናዎች መስጠታቸው፤ - የተገልጋዩን ህብረተሰብ እርካታ ደረጃ ለመለካት የዳሰሳ ጥናት መደረጉና በተገኙ ግኝቶች ማስተካከያ መደረጉ፤ - የአገልግሎት አሰጣጥ ውጤታማ ለማድረግ ልዩ ልዩ የአሠራር ሥርዓት ተቀርፀው ሥራ ላይ እንዲውሉ መደረጋቸው፤ - የሚዛናዊ የውጤት ተኮር እቅድ በማዘጋጀት ከሁሉም ሠራተኞች ጋር የሥራ እቅድ ውል ስምምነት በመፈራረም ወደ ተግባር መገባቱ፤ - ተቋማዊ የእቅድ አፈፃፀም ግምገማዎች ተጠናክረው መፈጸማቸው የቀጣይ አቅጣጫዎች መቀመጣው፤	- ምርጥ ተሞክሮዎችን የመቀመሪያ ሥርዓት ያልተዘረጋ መሆኑና የማስፋት ልምድ አለመዳበር፤ - የተፈፀሙ ሥልጠናዎች ወይም ልምዶች በተቋሙ የተልዕኮ አፈፃፀም ላይ ያመጡት ፋይዳ (Impact Analysis) አለመሠራቱ፤ - የተሻለ አፈጻጸም ያስመዘገቡና ልምድ ያላቸውን ባለሙያዎች የማቆያና የማትጊያ ሥርዓት አለመኖሩ፤ - ከኮሚሽኑ ባለድርሻ አካላት ጋር ያለው ቅንጅታዊ አሠራር መሠረታዊ ለውጥ እንዲያመጣ የክትትልና ድጋፍ ሥራው የተጠናከረ አለመሆኑ፤

ተቁ	ዋና ዋና ጉዳዮች	ጥንካሬዎች	ድክመቶች
2	አደረጃጀትና አሠራር Structural Procedures	- የኮሚሽኑን ተቋማዊ አደረጃጀት ከሌሎች ሀገራት ልምድና ተሞክሮ በመውሰድ መዋቅራዊ ሠነድ መዘጋጀቱ፤ - የኮሚሽኑን መዋቅራዊ አደረጃጀት መነሻ ያደረገ የኮሚሽኑ የሥራ አመራር ማናጅመንት ኮሚቴ ማንዋል ተዘጋጅቶ ተግባራዊ እንዲሆን መደረጉ፤ - የአገልግሎት አሰጣጥ ውጤታማ ለማድረግ ልዩ ልዩ የአሠራር ሥርዓት ተቀርፀው ሥራ ላይ እንዲውሉ መደረጋቸው፤ - የተቋሙ ሠራተኞች በአገልግሎት አሰጣጡ ወቅት ሊከተሉላቸውና ሊተገብሯቸው የሚገባ የሥነ ምግባር መመሪያ (Code of Conduct) ተዘጋጅቶና ፀድቆ ሥራ ላይ እንዲውል መደረጉ፤ - የይግባኝ አቤቱታ አቅራቢዎች በአንድ ማዕከል አገልግሎት እንዲያገኙ ለማድረግ የፊጀስትራር የአሠራር ሥርዓት በመዘርጋት ተግባራዊ መደረጉ፤ - የአፈፃፀም ምዘና (Result oriented) እንዲኖር የሚሳናዊ የውጤት ተኮር ምዘና ሥርዓት (BSC) እቅድ አዘገጃጀትና አፈፃፀም ምዘና የሥልጠና ማንዋል ተዘጋጅቶ ተግባራዊ መደረጉ፤	- የክትትል ግምገማ አሠራር ሥርዓቱ በውጤት ላይ ያተኮረ አለመሆኑ፤ - በታክስ ይግባኝ ጉዳዮች አሠራርና ሊያሻሽሉ የሚችሉ የጥናትና ምርምር ሥራዎች አለመካሄዳቸው፤ - የተሻለ የሥራ አፈፃፀም ያስመዘገቡ ፈፃሚዎችን የማበረታቻና የእውቅና መስጠት ተግባራት አለመካሄዳቸው፤

ተቁ	ዋና ዋና ጉዳዮች	ጥንካሬዎች	ድክመቶች
3	የሰው ኃይል Human Capital	- የሰው ኃይል አጠቃቀምና አያያዝን ውጤታማ እንዲሆን ለማድረግ የሥራ ላይ ሥልጠና መሠጠቱና ሠራተኛው ለአገልግሎት ዝግጁ እንዲሆን መደረጉ፤ - ለኮሚሽኑ ከታቀደው የሥራ መደብ (31%) በማሟላት የሰው ኃይል ሽፋን ለማሳደግ ጥረት መደረጉ - የሰው ኃይሉን የፆታ ሥብጥር ከመጠበቅ አንጻር (18) ወንዶች ሲሆኑ (18) ደግሞ ሴቶች ሲሆኑ ከነዚህም 7 ዳኞች 29 ደግሞ የአስተዳደር ሠራተኞች መሆናቸው፤ - የሰው ኃይል የትምህርት ዝግጅት በሚመለከት ለሥራው የሚጠይቀውን መሥፈርት ያሟሉና ተገቢው የሥራ ልምድና ክህሎት ያላቸው መሆኑ፤ - የሥራ አካባቢ ምቹነትን በመፍጠር የሰው ኃይል ፍልሰት በመቀነስና የሠራተኛውን የአገልግሎት ሠጪነት መንፈስ እንዲነሳሳ መደረጉ፤	- የተደራጀ የሰው ኃይል ልማት ስትራቴጂ እቅድ አለመኖር፤ - የሠራተኛውን የአቅም ውስንነት በዳሰሳ ጥናት በመለየት ተከታታይ የሥራ ላይ ሥልጠና ፕሮግራሞች አለመተግበራቸው፤ - ሥልጠናዎችን በማቀድ፤ አስተባብሮ በመምራትና በማካሄድ እንዲሁም ውጤቱን በመለካት ረገድ ክፍተት መኖሩ፤
4	አገልግሎት አሰጣጥ Service Delivery	- የይግባኝ ጉዳዮች መርምሮ ውሳኔ የመስጠት አቅም (96%) መድረሱ፤ - በተለያዩ ምክንያት ውሳኔ ሳያገኙ የቀሩ ውዝፍ መዛግብትን ለማጥራት ጥረት መደረጉ፤ - ተቋማዊ የአገልግሎት አሰጣጡን ፈጣንና ተደራሽ ለማድረግ የዳታ ቤዝ ሲስተም ግንባታ የማልማት	ምንም እንኳን ውሳኔ ሳያገኙ የዞሩ መዛግብትን ለማጥራት ጥረት ቢደረግም ውሳኔ ሳያገኙ የዞሩ ውዝፍ መዛግብት መኖራቸው፤

ተቁ	ዋና ዋና ጉዳዮች	ጥንካሬዎች	ድክመቶች
		ሥራ አፈፃፀም (73%) መድረሱ፤ - ወቅታዊ መረጃዎችን በሶሻል ሚዲያ በመጫን ለህብረተሰቡ ተደራሽ በማድረግ የተቋሙን የገጽታ ለማሳደግ ጥረት መደረጉ፤ - በአገልግሎት አሰጣጡ የተገልጋዮችን እርካታ ለማረጋገጥ የዳሰሳ ጥናት መካሄዱ፤ - ተገልጋዩ ህብረተሰብ አገልግሎቶችን በአንድ ማዕከል እንዲያገኝ ለማድረግ የሬጀስትራሪ ሥራ ክፍል አገልግሎት አሰጣጥ በጥናት እንዲደራጅ መደረጉ፤	- ከመዝገቦቹ ውስብስብ ባህሪ አንፃር በጥልቀት ምርመራ የሚያስፈልጋቸው ጉዳዮች በመኖራቸው ምክንያት አልፎ አልፎ የውሳኔ ቀጠሮ መዘግየት፡፡ - በችሎት ክርክር ወቅት ጉሙሩክና ገቢዎች እንዲሁም ይግባኝ ባይ በቀጠሮ ሰዓት አለመገኘትና የችሎት ሰዓት መዘግየት፤ - በተቋሙ የሚከናወኑ ሥራዎችን በህዝብ ግንኙነት ለህብረተሰቡ ተደራሽ ለማድረግ ጥረቶች ያሉ ቢሆንም በቂ የሆነ አለመሆኑ፤
5	የፋይናንስ አሰራር Financial Procedures	- የመንግስት ደንብና መመሪያ የተከተለ የበጀት አጠቃቀም ሥርዓት መኖሩ፤ - ሀብትና ውጤትን ያስተሳሰረ የፕሮግራም በጀት ሥርዓት መዘርጋቱ፤ - የተቀናጀ የፋይናንስ መረጃ ሥርዓት (IFMIS) የቴክኖሎጂ አጠቃቀም ሥርዓት ተግባራዊ መሆኑ፤ - ፕሮጀክቶችን በመቅረጽ ሀብት በማፈላለግ የተቋሙን ሥራ ለመደገፍ ጥረት መደረጉ፤ - የተጠናከረ የውስጥ ኦዲት ቁጥጥርና ክትትል መኖሩ፤	- በመንግስት የተመደበው በጀት በተያዘለት የድርጊት መርሀ ግብር ለመጠቀም የግዢ ሥርዓቱ የተጓተተ መሆኑ፤ - የመንግስት የግዢና ንብረት አስተዳደር ኤጀንሲ ከማዕቀፍ ግዢ ውጭ የሆኑ የግዢ ጥያቄዎችን ተቀብሎ ፈጣን ምላሽ አለመስጠት፤

ተቁ	ዋና ዋና ጉዳዮች	ጥንካሬዎች	ድክመቶች
6	ተቋማዊ ባህል Organization Culture	- ተቋማዊ ባህልን (Organizational Culture) ለመገንባት ተቋማዊ ራዕይና እሴቶች እንዲሁም መሪ ቃል መቀረባቸው፤ - በቡድን የመሥራት ልምድና ባህል ጥሩ ተሞክሮ ያለ መሆኑ፤ - ተቋማዊ ተልዕኮ ለማሳካት ልዩ ልዩ አደረጃጀቶች መፈጠራቸው፤	- ቴክኖሎጂን በመጠቀም የመረጃ አያያዝ ሥርዓት ባህላችን ያላደገ መሆኑ፤ - ሥራን መሠረት ያደረገ የአሠራር ባህል ጅምር ቢኖርም ገና ማደግ የሚቀረው መሆኑ፤
7	ግብዓት Resources	- ለአገልግሎት መስጫ የሚሆን ቢሮ ተገልጋዩን ማዕከል ባደረገ አግባብ ምቹ ሆኖ መዘጋጀቱ፤ - ለሥራ የሚያስፈልጉ ቁሳቁሶች ተገዝተው ለአገልግሎት መቅረባቸው፤ - የኮሚሽኑን አገልግሎት አሠጣጥ በቴክኖሎጂ የታገዘ እንዲሆን የዳታ ቤዝ ማልማት ሥራ መጀመሩ፤ - የኢሜልና ኮንፍግሬሽን ሥራ በማከናወን ከውስጥና ከውጭ የመረጃ ልውውጥ አገልግሎት መጀመሩ፤ - በተቋሙን ድረ ገጽ መረጃዎችን ለህብረተሰቡ ተደራሽ ላድግ ጥረት መደረጉ፤	- የግዢና እቅድ ፍላጎትና አቅርቦት የተጣጣመ አመሆኑ፤ - የግዢ ሥርዓቱ ፈጣንና ቀልጣፋ አለመሆኑ፤ - የተሸከርካሪ እጥረት የተፈታ አለመሆኑ ያሉት ተሸከርካሪዎች ከተቋሙ ኃላፊነትና ተግባር አንጻር በቂ አለመሆኑ፤ - የተጀመረው የዳታ ቤዝ ግንባታ ሥራው አለመጠናቀቁና ሙሉ በሙሉ ወደ ሥራ አለመገባቱ፤

1.7) መልካም አጋጣሚዎችና ሥጋቶች (Opportunities and Threats)

ተቁ	ሁኔታዎች	መልካም	ድክመቶች
1	ፖለቲካዊ (Political Issues)	- የመንግስት ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች መኖራቸው፤ - የፍትህ ሥርዓት ግንባታና መልካም አስተዳደር የመንግስት የትኩረት አቅጣጫ መሆኑ፤ - ያተማከለ አስተዳደር (Decentralization) መኖሩ፣ - የፍትህ ተቋማት ነፃና ገለልተኛ እንዲሆኑ መደረጉ፤ - ተቋማዊ እቅድ መኖሩና ሴክተሩ ትኩረት መስጠቱ፤ - በሀገሪቱ አንፃራዊ ሰላም መኖሩ፤ - የሲቪል ማህበረሰብ ተሳትፎ እያደገ መምጣቱ፤	- ፖሊሲዎችን፣ ስትራቴጂዎችና የፍትህ ሥርዓት ግንባታ ተግባራትን የፓርቲ አጀንዳ አድርጎ ማየት፤ - ሀገራዊ አንድነትን የሚሸረሸሩ አስተሳሰቦችና ተግባራት እየተስፋፉ መምጣታቸው፤ - የኃይማኖት አክራሪነትና ሽብርተኝነት፤ - የተፈጠረውን የፖለቲካ ምህዳር ያለ አግባብ መጠቀም፤ - በብሔር ደረጃ የዘረኝነት አመለካከትና ተግባር መገንገን፤
2	ኢኮኖሚያዊ (Economical Issues)	- በሀገሪቱ እየተመዘገበ ያለው ተከታታይ የኢኮኖሚ እድገት፤ - ከመንግስት የሚመደበው በጀት በቂም ባይሆን ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተሻሻለ መምጣቱ፤ - ከሌሎች ሀገራት ጋር ያለው የገበያ ትስስር ማደጉ፤	- የገብዓት፣ የዋጋ ንረት / ግሽበት ከፍተኛ በመሆኑ በበጀት አጠቃቀም ሊይ የሚያስከትለው ተፅዕኖ መኖሩ፤ - በየአካባቢው በሚፈጠሩ ግጭቶች አምራች ኃይሉ ተረጋግቶ ማምረት ውስጥ ባለመሆኑ ሥራ አጥነት መብዛት፤
3	ማህበራዊ (Social Issue)	- ህብረተሰቡ ህግና ሥርዓት አክባሪ መሆኑ፤ - በሀገሪቱ የትምህርት ተቋማት በመስፋፋታቸው የተማረና መብትና ግዳታውን የሚረዳ ዜጋ ቁጥር እየተሻሻለ መምጣቱ፤	- በተለያዩ አካባቢዎች የዜጎች መፈናቀል፤ - ሕገ ወጥ የሰዎች ዝውውር መስፋፋት፤ - ኤች አይቪ /ኤዴስ፤

ተቁ	ሁኔታዎች	መልካም	ድክመቶች
		- የብዝሃ ማህበራትና ህብረተሰቡ የፍትህ ሥርዓቱ አጋዥ እየሆነ መምጣቱ፤ - ባህላዊ የግጭት አፈታት ሥርዓቶች መኖራቸው፤ - የብዙሀን መገናኛ መስፋፋትና የፍትህ ሥርዓቱ አጋዥ እየሆኑ መምጣታቸው፤	- የሀገር ውስጥ ጎጂ ባህልና ልምዶች መኖር፤ - ኮሮና ቫይረስ ኮቪድ 19 ዓለም አቀፋዊ ወረርሽኝ፤
4	ቴክኖሎጂያዊ (Technological Issue)	- የኢንፍርሜሽን ኮሙኒኬሽን ቴክኖሎጂ መስፋፋትና የዘመናዊ አሠራር እያደገ መምጣቱ፤ - በቴክኖሎጂ የታገደ አሠራር እያደገ መምጣቱ፤ - በኢንፍርሜሽን ቴክኖሎጂ ረገድ መረጃን ለመለዋወጥ፣ አቅምን ለመገንባትና የመረጃ መረብ ደህንነትን መጠበቅ የሚችል ተቋም መኖር፤ - በቴክኖሎጂ የመጠቀም ልምድ እያደገና እየተሻሻለ መሆኑ፤	- የኢንፍርሜሽን ቴክኖሎጂ ማጥገን ተከትሎ የሚፈፀሙ ውስብስብ ወንጀሎች ከጊዜ ወደጊዜ እየተበራከቱ መምጣታቸው፤ - ከቴክኖሎጂ ጋር ተያይዘው የሚመጡ የማህበራዊ ሚዲያዎች ጥላቻና ግጭቶችን መቀስቀሳቸው፤ - ከአዳዲስ ቴክኖሎጂ ጋር ተራማጅ አመሆንና የባለሙያዎች እጥረት፤
5	ህጋዊ ሁኔታዎች (Legal Issues)	- የሕገ መንግስት መኖር፤ - አዋጆችና መመሪያዎች መኖራቸው፤ - ነፃና ገለልተኛ ተቋም ሆኖ መደራጀቱ፤	- ሁለንም ጉዳዮች ሊሸፍኑ የሚችሉ በየጊዜው ከሚፈጠሩና ከሚነሱ አዳዲስ ሁኔታዎች ጋር የተቃኙ ህጎች በተሟላ መልኩ ያለመኖራቸው፤ - የህግ የበላይነትን የሚፈታተኑ የተደራጁ ህገወጥ ተግባራት፣ ብሔር ተኮር ግጭቶችና ሥርዓት አልበኝት መገንገን፤

1.8) አስቻይና ፈታኝ ሁኔታዎች

1.9.1) አስቻይ ሁኔታዎች

ተቁ	አስቻይ ሁኔታዎች	አስቻይ ሁኔታዎችን እንዳት እንጠቀምባቸው?
1	የሚያሠራ ሕገ መንግሥትና ግልፅ የሆኑ ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች መኖራቸው	- ሕገ መንግሥቱንና ሕገ መንግሥታዊ ሥርዓቱን በማክበርና በማስከበር፤ - ሕገ መንግሥቱንና የፖሊሲ አቅጣጫዎችን ከተቋሙ ተግባርና ኃላፊነት ጋር አጣጥሞ በመተግበር፤ - ሕገ መንግሥቱንና ፖሊሲዎችን በተቋሙ ሠራተኞች እንዴት እንዲሰርፁ በማድረግ፤
2	የፍትህ ሥርዓት ግንባታና መልካም አስተዳደር የመንግሥት የትኩረት አቅጣጫ መሆኑና የፖለቲካ ቁርጠኝነት መኖሩ	- የአመራሩንና የፈፃሚውን አቅም በመገንባት፤ - የህግን የበላይነት በተለያዩ መንገዶች በሕብረተሰቡ በማስረጃ፤ - ለአንድ ዓላማ የቆመ የተደራጀ ፈፃሚ እንዲኖር በማድረግ፤
3	ተቋማዊ የማስፈፀም አቅም መሻሻል መጀመሩ	- የተቋሙን ራዕይና ተሌእኮ የሚያሳኩ ተከታታይነት ያለው የአጭርና የረጅም ጊዜ ሥልጠናዎችን በመስጠት፤ - ተቋሙን በሰለጠነና ብቃት ባለው የሰው ሃይል በማሟላት፤ - በየደረጃው ያለው አመራር የማስፈፀም አቅሙን በማጎልበት፤ - የሠራተኛው አፈፃፀም ውጤታማነት በመለካ፤
4	በቡድን የመሥራት ልምድ እየዳበረ መምጣቱና የሠራተኛው የአገልጋይነት ስሜት መዳበሩ	- ተካክቶ የመሥራት ባህል በማዳበር፤ - ሥራን ማዕከል ያደረገ ግምገማዎችን በማካሄድ፤ - እርስ በእርስ በመማማር፤

ተቁ	አስቻይ ሁኔታዎች	አስቻይ ሁኔታዎችን እንዳት እንጠቀምባቸው?
5	በሀገሪቱ እየተመዘገበ ያለ ተከታታይ የኢኮኖሚ ዕድገት መኖሩ	- የአገሪቱ እድገት ያስገኘውንና ያመጣውን አዎንታዊ ለውጥ የተቋሙን ተልእኮ ለማሳካት በመጠቀም፤ - የንግድ ባለድርሻ አካላት ተቋማዊ የቅንጅት አሰራር በማጎልበት፤
6	በሀገሪቱ የህግ ተቋማት መስፋፋታቸው	- ህግ ነክ ጉዳዮች ላይ በጋራ በመሥራት፤ - የተቋሙ ፈፃሚዎችን አቅም እንዲጎለብት በማድረግ፤ - የኮሚሽኑን ራዕይና ተልዕኮ ሊያሳኩ የሚችሉ ባለሙያዎችን በጥራትና በመጠን በማዘጋጀትና በማቅረብ፤ - የሚሻሻሉና የተሻሻሉ ህችን በሥራ ላይ በማዋል፤
7	የኢንፍርሜሽን ኮሙኒኬሽን መስፋፋትና የዘመናዊ አሰራር እያደገ መምጣቱ	- የቴክኖሎጂ አቅርቦትን በማስፋፋት፤ - አገልግሎት አሰጣጡን በቴክኖሎጂ በመደገፍ፤ - በቴክኖሎጂ አጠቃቀም የፈፃሚውን አቅም በማሳደግ፤
8	ያልተማከሉ አስተዳደር መኖር (Decentralization)	በየደረጃው የተዋቀረውን የአስተዳደር እርከን በመጠቀም የፍትህ ተደራሽነትን በማረጋገጥና የመረጃ ልውውጥ ሥርዓትን በማጠናከር፤
9	የብዙሀን መገናኛ መስፋፋትና የፍትህ ሥርዓቱ አጋዥ እየሆኑ መምጣታቸው	ተቋማዊ ወቅታዊ መረጃዎችን ለህብረተሰቡ ተደራሽ እንዲሆኑና መድረኮችን በማመቻቸት
10	ሀገራዊ አንፃራዊ ሰላም መኖሩ	ተቋማዊ ተልዕኮውን በአግባቡ እንዲወጣ ያደርገዋል

1.9.2) ፈታኝ ሁኔታዎች

ተቁ	ፈታኝ ሁኔታዎች	የመፍትሔ እርምጃዎች
1	ከስትራቴጂያዊ ጉዳዮች ይልቅ በደራሽ ጉዳዮች ላይ ማተኮር	▪ ሥራን በዕቅድ በመምራት ባህል በማሳደግ ▪ ከተደራሽ ጉዳዮች ላይ ከማተኮር ስትራቴጂካዊ ጉዳዮችን ትኩረት ሰጥቶ በመሥራት፤
2	የክትትልና ግምገማ አሠራር በጥራትና በውጤት ላይ ያተኮረ አለመሆንና ሥራን መሠረት ያደረገ የግምገማ ባህል ያለመዳበር	▪ አፈፃፀምን ከውጤትና ከጥራት አንፃር በመገምገም፤ ▪ የግምገማ ውጤትን መሠረት በማድረግና የማስተካከያ እርምጃ በመውሰድ፤ ▪ መልካም ተሞክሮዎችና ልምዶችን መቀመርና በማስፋት፤ ▪ ግምገማን ወቅቱን የጠበቀ፤ በመርህ ላይ የተመሠረተ እንዲሆን በማድረግ፤ ▪ በየደረጃ አመራሩ የክትትልና ድጋፍ ሥርዓቱን በማጠናከር እንዲተገብር ማድረግ፤
3	የተደራጀ የሰው ኃይል ልማት መሪ ዕቅድ አለመኖር	▪ የተቋሙ የሰው ኃይል ልማት መሪ ዕቅድ በማዘጋጀት፤ ▪ ባለሙያን ለማቆየት የሚያስችል ምቹ ሁኔታዎች በመፍጠር፤ ▪ እውቀትና ክህሎትን መሠረት ያደረገ የሰው ኃይል ምደባ በማድረግ፤ ▪ የለውጥ መሣሪያዎችን በመጠቀም ፈፃሚውን ወደ ተልዕኮ እንዲገባ በማድረግ፤

ተቁ	ፈታኝ ሁኔታዎች	የመፍትሔ እርምጃዎች
4	የመረጃ አያያዝ ሥርዓት ባህል አለመዳበር	▪ በዘመናዊ ቴክኖሎጂ የተደገፈ የመረጃ አያያዝ ሥርዓት በመዘርጋት ሥራ ላይ ማዋል፤ ▪ በየደረጃው ያሉ ባለሙያዎች ለሥራው የተቀመጠውን መሥፈርትና ልምድ ያላቸው እንዲሆኑ በማድረግ፤ ▪ በዘመናዊ ቴክኖሎጂ መረጃዎችን በመረጃ ቋት በማደራጀት ለአገልግሎት ምቹ በማድረግ፤
5	የአገልግሎት አሰጣጥ በሚፈለገው ደረጃ ላይ አለመድረሱ	▪ አገልግልት አሰጣጡን በዘመናዊ ቴክኖሎጂ የታዘዘ እንዲሆን በማድረግ፤ ▪ ፈፃሚው በአገልግሎት አሰጣጥ ወቅት የሥነ ምግባር (Code of Contact) እንዲከተል በማድረግ፤ ▪ ቅሬታዎችን ተቀብሎ በመመርመር የመፍትሔ እርምጃዎችን በመውሰድ፤ ▪ የአገልግልት አሰጣጥ ደረጃን በመለካት የሚያስችል የአሠራር ሥርዓት በመዘርጋት፤ ▪ የአገልግሎት አሰጣጡን ለማሻሻል የዳሰሳ ጥናት በማድረግ የተገልጋዩን ህብረተሰብ እርካታ በማረጋገጥ፤ ▪ የመልካም አስተዳደር እቅድን በማቀድ ሥራ ላይ በማዋል፤ ▪ የተቋሙንና የሠራተኛውን የአፈጻጸም ምዘና በማድረግና የማስተካከያ ርምጃዎችን በመውሰድ፤

ተቁ	ፈታኝ ሁኔታዎች	የመፍትሔ እርምጃዎች
6	ከመንግሥት የሚመደበው በጀት አናሳ መሆኑ	▪ ፕሮጀክትን በመቅረፅ ሀብትን በማፈላለግ የተቋሙን ሥራ መደገፍ፤ ▪ በተቋሙ ሥራ አጋዥ የሆኑ ድርጅቶችን በማፈላለግ ቅንጅታዊ አሠራሩን ማሳደግ፤ ▪ የፕሮጀክት ድጋፎችን አፈፃፀም ላይ ጠንካራ ክትትልና ግምገማ ማድረግ፤ ▪ በተለመደበው የመንግስት በጀት ቅድሚያ ለሚሰጣቸው የተቋሙ ሥራ በመመደብ ሀብትን በማመጣጠን መተግበር፤
7	የአቅም ግንባታ ሥራዎች ተጠናክረው አመሠራታቸው	▪ እቅድን መሠረት ያደረገ ተከታታይ የሥራ ላይ ሥልጠና መስጠት፤
8	ሥራዎችን ከተቋሙ እሴቶች ጋር አስተሳስሮ የመሥራት ባህል የዳበረ አለመሆኑ	▪ በተቋሙ እሴቶች ላይ ግንዛቤ በመፍጠር የኮሚሽኑን ተልዕኮ ማስፈፀም፤
9	ቅንጅታዊ አሠራሩ በሚፈለገው ደረጃ አለመጠናከሩ	▪ የኮሚሽኑ ባለድርሻ አካላትን በመለየት ቅንጅታዊ አሠራር ማጠናከር

ምዕራፍ ሁለት

2) የፌዴራል ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ራዕይ ተልእኮና እሴቶች

- 2.1) ራዕይ [Vision] - የግብር ቅሬታዎችን የሚፈታ ነፃ፣ ገለልተኛና የህዝብ አመኔታ ያለው ተቋም ሆኖ ማየት፡፡
- 2.2) ተልዕኮ [Mission] - ህግንና አሠራርን መሠረት በማድረግ በግብር ጉዳዮች ላይ ያሉ አለመግባባቶችን በመመርመርና በማከራከር ፍትሐዊና ቀልጣፋ የታክስ ውሳኔዎችን በመስጠት የህግ የበላይነትን ማረጋገጥ፡፡
- 2.3) እሴቶች [Values]
- ለህግ ተገዢነት
 - ነፃና ገለልተኛነት
 - ግልጽነትና ተጠያቂነት
 - ፍትሐዊነት
 - ሙያዊ ብቃት
 - ቅንነትና ታማኝነት
 - ተደራሽነት
- 2.4) ተቋማዊ መሪ ቃል - # ነፃና ገለልተኛነት፣ ለፍትሐዊ የታክስ ሥርዓት ! ፤

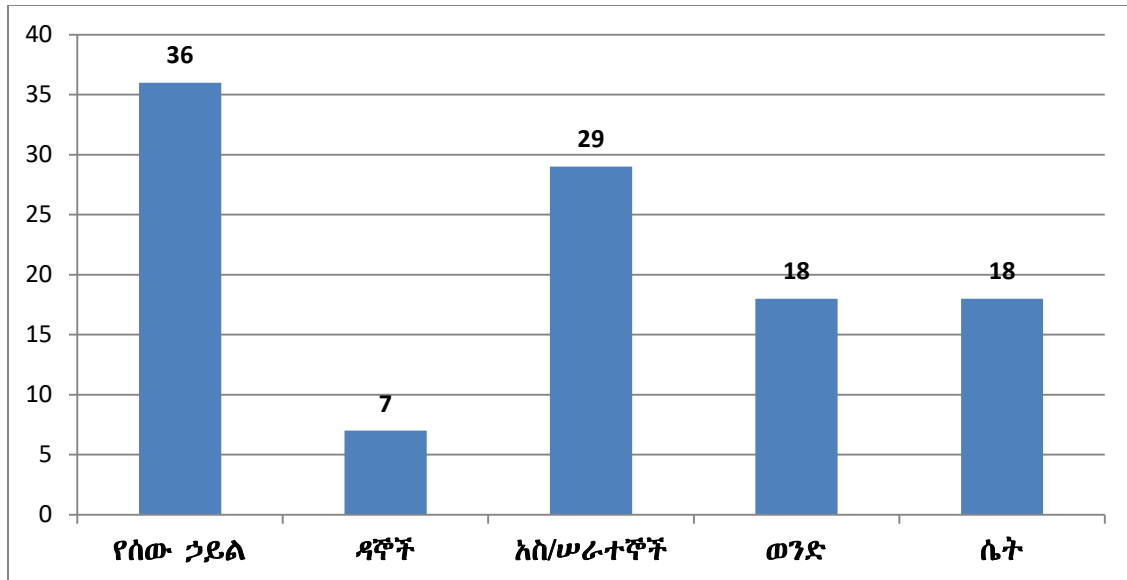
2.5) የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የግብ አፈፃፀም የሁኔታ ግምገማ

(Performance Analysis)

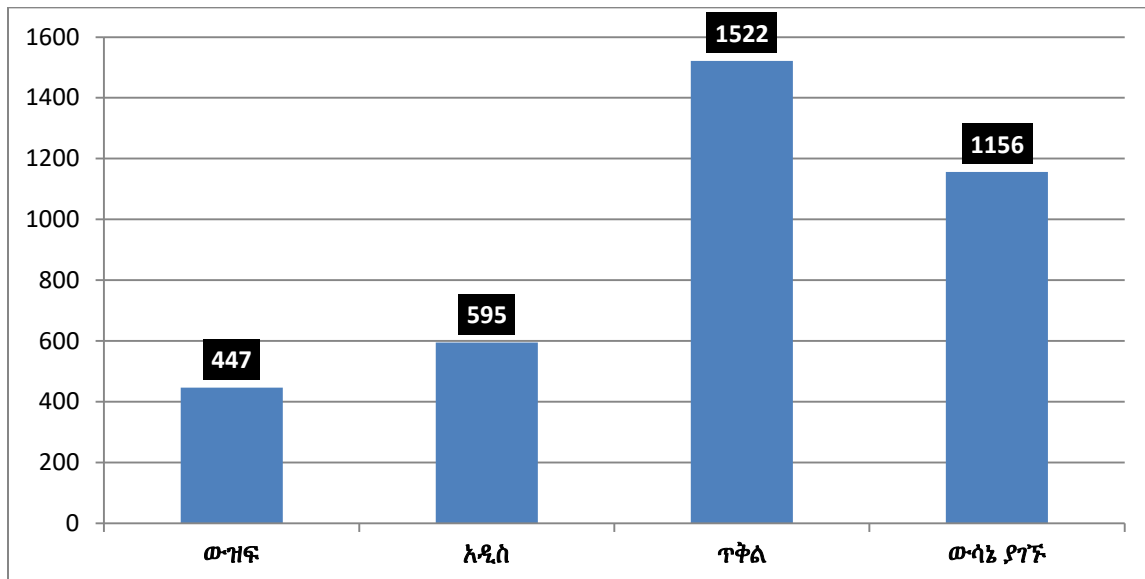
የፌዴራል ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በአዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 86 መሠረት በአዲስ ተቋማዊ አደረጃጀት የተቋቋመ ተቋም ነው። ተቋሙን እንደተቋም ለማድራጀት በዋናነት የውስጥ አደረጃጀቱን እንዲሁም የሰው ኃይል ፍላጎትና ደረጃ ማስጠናት ቅድሚያ የተሰጠው ተግባር ነበር። በመሆኑም ቀደም ሲል ተጠንቶ የነበረውን የአደረጃጀት ጥናት በናሙናነት ከሀገር ውስጥ ተሞክሮ የፌዴራል ፍርድ ቤቶች መዋቅራዊ አደረጃጀት፣ የንግድ ውድድርና ሽማግሌት ባለሥልጣን፣ የህዝብ እንባ ጠባቂ ተቋምና የኢትዮጵያ ሰብዓዊ መብት ኮሚሽን በናሙና ጥናቱ እንዲወሰዱ ተደርጎ የኮሚሽኑን የውስጥ አደረጃጀት በመከለስ መዋቅሩን በማፀደቅ ወደ ሥራ ተገብቷል።

በተጠናው መዋቅራዊ አደረጃጀት የሰው ኃይል ከማድራጀት አንፃር አምስት ዳኞች በጠቅላይ ሚኒስትሩ በማሾም እንዲሁም በዝውውርና በቅጥር ሥራ ማስጀመር የሚያስችል የሰው ኃይል በመያዝ እንዲሁም ህብረተሰቡን ማዕከል ያደረገ ቢሮ በመከራየት አገልግሎት መጀመር ችሏል። አገልግሎት አሰጣጡን በህግና በአሠራር ከመደገፍ አንፃር በታክስ አስተዳደር አዋጁ ለኢ.ፌ.ዴ.ሪ ጠቅላይ ሚኒስትር እንዲሁም ለኮሚሽኑ ፕሬዚዳንት በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ኮሚሽኑ የሚመራበትን መመሪያ እንዲሁም ይግባኝን ስለማራዘም በኮሚሽኑ ፕሬዚዳንት ወጥተው ሥራ ላይ እንዲውሉ ተደርጓል። ከዚህ በተጨማሪም ሌሎች የተለያዩ የአሠራር ሥርዓቶችም ተቀርፀዋል። ከዚህ በተጨማሪ ኮሚሽኑ በሚሰጠው ተቋማዊ አገልግሎት አሰጣጥ ነፃና ገለልተኛነት፣ ለፍትሐዊ የታክስ ሥርዓት በሚል መሪ ቃል ውስብስብ ባህሪ ያላቸው የይግባኝ ጉዳዮች መለየትና በጥልቀት በመመርመር፣ ይግባኝ ባይ ወይም መልስ ሠጪ ተከራካሪ ወገኖች በህግ አግባብ በማከራከር፣ ህግንና አሠራርን መሠረት ያደረገ ውሳኔ መስጠት አገልግሎቱን ተደራሽ ለማድረግ ሠፊ ጥረት አድርጓል፤ እያደረገም ይገኛል።

የሰው ኃይል አቅርቦትና አያያዝ በማሳደግ አገልግሎት አሰጣጡን ቀልጣፋና ውጤታማ ከማድረግ አንጻር (7) ዳኞችና (29) የአስተዳደር ሠራተኞች በጥቅሉ (36) ሠራተኞች አገልግሎት በመስጠት ላይ እንገኛለን። የፆታ ሥብጥር ስንመለከት (18) ወንዶች ሲሆኑ (18) ደግሞ ሴቶች ሲሆኑ ለኮሚሽኑ ከተፈቀደው የሥራ መደብ (31%) ማሟላት ተችሏል።

የግብር ይግባኝ ቅሬታዎችን ተቀብሎ በመመርመር ውሳኔ የመስጠት አቅም (86%) ለማድረስ በማቀድ ቀደም ሲል ለውሳኔ የተቀጠሩ (447) ውዝፍ መዛግብት የነበሩ ሲሆን እንዲሁም በ2012 እስከ ዘጠኝ ወሩ ድረስ የተከፈቱ (595) በጥቅሉ (1527) መዛግብት ቀርበው በ(1156) የቅሬታ መዛግብት ላይ ውሳኔ ተሰጥቷል። የክንውን አፈፃፀሞችን በአማካይ (84%) ሊደርስ ችሏል።

የአሠራር ሥርዓትን ከመዘርጋት አንጻር የይግባኝ ሥርዓቱን ፍትሐዊነት ለማረጋገጥና በይግባኝ የሚከራከሩ አካላት እኩል የሚሰተናገዱበት ተቋማዊ ምቹ ሁኔታ ለመፍጠር አቤቱታ አቅራቢዎች በአንድ ማዕከል አገልግሎት እንዲያገኙ ለማድረግ የፌጀስትራር የአሠራር ሥርዓት

በመዘርጋት ተግባራዊ እንዲሆን የተደረገ ሲሆን ይህም ተገልጋዩ የትም ቦታ ሳይሄድ በአንድ ማዕከል አገልግሎት ማግኘት የሚችልበትን እድል ፈጥሯል። በተመሳሳይ ተቋማዊ አገልግሎት አሰጣጡን ውጤታማና ተደራሽ ለማድረግ ሁሉም የተቋሙ ሠራተኞች በአገልግሎት አሰጣጡ ወቅት ሊከተሉላቸውና ሊተገብሯቸው የሚገባ የሥነ ምግባር መመሪያ (Code of Conduct) ተዘጋጅቶና ፀድቆ ሥራ ላይ እንዲውል ተደርጓል።

የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሻሻል በበጀት ዓመቱ በሁለት ፕሮግራሞች በመደበኛ ወጪ ከተመደበልን በጀት ብር (15,488,159) ብር 8,584,764(55.4%) ወጪ ሆኖ ሥራ ላይ እንዲውል ተደርጓል። በተመሳሳይ የግዢ ሥርዓቱን በእቅድ ለመምራት እንዲቻል የ(2012) በጀት ዓመት የግዢ እቅድ በማዘጋጀት በጥቅሉ በብር (848,509.09) የቋሚ አላቂ እቃዎች ግዢ ተከናውኖ ፍትሐዊ የንብረት ሥርጭትም ተደርጓል። በሌላ መልኩ የኦዲትና ኢንስፔክሽን ክትትልና ድጋፍ አገልግሎት ተደርጓል።

በዘመናዊ የቴክኖሎጂ አሠራር ተቋማዊ የአገልግሎት አሰጣጥን ከማሳደግ አንጻር በዋናነት የሪጀስትራር አገልግሎት አሰጣጥን በዘመናዊ ቴክኖሎጂ በማዘመን አገልግሎት አሰጣጡን ፈጣንና ተደራሽ ለማድረግ የኮሚሽኑን የዳታ ቤዝ ሲስተም የማልማት ሥራ የተጀመረ ሲሆን እስካሁን ድረስ (74%) የማልማት ሥራው ተጠናቋል። ይህ የዳታ ቤዝ ግንባታ ሲጠናቀቅ የኦን ላይን አገልግሎት (Online service) ተግባራዊ በማድረግ ተጠቃሚው ህብረተሰብ በቀጥታ ባለበት ቦታ ሲስተሙን በመጠቀም በጣም ፈጣን በሆነ ሁኔታ የሚያስፈልገውን መረጃ በመውሰድ እንዲሁም የሚፈለግባቸውን መረጃዎች በዓይነት በመላክ ከእንግልትና ከምልልስ ነፃ በመሆን የአገልግሎቱ ተጠቃሚ እንዲሆኑ እድል ከመፍጠሩ በተጨማሪ የመዝገብ አደረጃጀቱ ዲጂታላይዝ እንዲሆን ከፍተኛ እገዛ ያደርጋል።

የለውጥ መሣሪያዎች ከመተግበርና ውጤትን መሠረት ያደረገ የአፈፃፀም ምዘና (Result oriented) እንዲኖርና የፈፃሚውን የሥራ ላይ ክህሎት ለማሳደግ በሚዛናዊ የውጤት ተኮር ምዘና ሥርዓት (BSC) እቅድ አዘጋጃጀትና አፈፃፀም ምዘና ለሁሉም የተቋሙ ሠራተኛ ሥልጠና ተሰጥቶ ሁሉም የሥራ ክፍሎች የሚዛናዊ የውጤት ተኮር (BSC) እቅድ በማዘጋጀት እንዲሁም ወደ ፈፃሚው በማውረድ የሥራ እቅድ ውል በመፈራረም ወደ ተግባር ተገብቶ የመጀመሪያ ዙር የሠራተኛ የሥራ አፈፃፀም ምዘናም ተካሂዷል። ከዚህ ጋር በተያያዘ የሱፐርቪዥንና ክትትል ሥራም ተከናውኗል። በዚህም የተቋሙን በእቅድ የመመራት ባህል እንዲያድግ እገዛ አድርጓል።

የሰው ኃይል የማስፈጸም አቅም በማሳደግ አገልግሎት አሰጣጡን የበለጠ ስኬታማ ለማድረግ እንዲሁም ምርጥ ተሞክሮዎችና ልምድን ለማዳበር የልምድ ልውውጥና የእርስ በርስ የመማማር አቅም ለማሳደግ የውሳኔ አፃፃፍ (Judgment Writing skills)፣ ውሳኔ ከመፃፍ በፊት ሊታዩ የሚገባቸው ቅድመ ዝግጅቶች፣ ወጥ የሆነ የውሳኔ አሰጣጥና በውሳኔ አሰጣጥ ሂደት አቋም ሊያዝባቸው የሚገቡ ጉዳዮች ወዘተ የልምድ ልውውጥ ሥልጠናዎች በችሎት ሥራው ለሚያገለግሉ ዳኞችና ለረዳት ዳኞች እንዲሰጥ ተደርጓል፡፡ በተያያዘ (21) የተለያዩ መረጃዎች በሶሻል ሚዲያ በመጫን ለህብረተሰቡ ተደራሽ እንዲሆን ጥረት ተደርጓል፡፡ በዚህ አገልግሎት (1484) ተከታዮችን ማፍራት ተችሏል፡፡

2.5.1) በጥንካሬ የተወሰዱ (Operative performance)

- የተቋሙን የአገልግሎት አሰጣጥ ውጤታማ ለማድረግ ልዩ ልዩ የአሰራር ሥርዓት ተቀርፀው ሥራ ላይ እንዲውሉ መደረጋቸውና በአገልግሎት አሰጣጥ ሥራው ላይ ከፍተኛ እገዛ ማድረጋቸው፤
- የተቋሙ ሠራተኞች በአገልግሎት አሰጣጡ ወቅት ሊከተሉላቸውና ሊተገብሯቸው የሚገባ የሥነ ምግባር መመሪያ (Code of Conduct) ተዘጋጅቶና ፀድቆ ሥራ ላይ እንዲውል መደረጉና ሠራተኛው ሙያዊ ሥነ ምግባር ተላብሶ አገልግሎት ለመስጠት እገዛ ማድረጉ፤
- የይግባኝ አቤቱታ አቅራቢዎች በአንድ ማዕከል አገልግሎት እንዲያገኙ ለማድረግ የሬጀስትራር የአሰራር ሥርዓት በመዘርጋት ተግባራዊ እንዲሆን መደረጉና በዚህም ተገልጋዩ የትም ቦታ ሳይሄድ በአንድ ማዕከል አገልግሎት ማግኘት የሚችልበትን እድል መፍጠሩ፤
- የኮሚሽኑን መዋቅራዊ አደረጃጀት ለማጠናከር አደረጃጀቶችን በአሰራር ሥርዓት በመደገፍ የአገልግሎት አሰጣጡን ውጤታማ ለማድረግ የኮሚሽኑን መዋቅር መነሻ ያደረገ የኮሚሽኑ የሥራ አመራር ማናጅመንት ኮሚቴ ማንዋል ተዘጋጅቶ ተግባራዊ እንዲሆን መደረጉ፤
- የሰው ኃይል አጠቃቀምና አያያዝን ውጤታማ እንዲሆን ለማድረግ የሰው ኃይል ሥራ አመራር የአሰራር ማንዋል ተዘጋጅቶ ሥራ ላይ እንዲውል በማድረግ ሠራተኛው መብትና ጥቅሙን እንዲለይ ግንዛቤ መፈጠሩ፤
- ተቋማዊ መልካም ገጽታ በህዝብ ግንኙነት ኮሙኒኬሽን ተግባቦት ለመገንባት የተቋሙን የሥራ እንቅስቃሴ የሚያሳይ ዜናዎች፣ ጋዜጣዊ መግለጫዎች እንዲሁም መረጃዎችን በተቋሙ የፌስቡክ ገጽ በመጫን ለህብረተሰቡ ተደራሽ እንዲሆኑ ጥረት መደረጉ፤

- የንብረትና ሀብት አጠቃቀም ውጤታማነት ለማሳደግ በተቋሙ የሚገኙ የቋሚና አላቂ ንብረቶች በመመዝገብ መለያ እንዲሠጣቸው እና የግዢ ሥርዓቱ በአቅድ እንዲመራና የንብረት አያያዝና አጠቃቀም ሥርዓቱ ከብክነት የፀዳ እንዲሆን መደረጉ፤
- በዘመናዊ የቴክኖሎጂ አሠራር ተቋማዊ የአገልግሎት አሰጣጥን ከማሳደግ አንጻር የኮሚሽኑን የዳታ ቤዝ ሲስተም የማልማት ሥራ የሥራ ውል ስምምነት ሠነድ በአልሚ ድርጅትና በአሠሪው ተቋም መካከል ተፈርሞ ሥራው መጀመሩ፤
- የኮሚሽኑን የ(Integration Finance management Information System (IFMIS) ሥርዓት ለማስጀመር የኮንፌግሬሽን ሥራው ተጠናቆ ለሥራ ምቹ እንዲሆን መደረጉ፤
- የለውጥ መሣሪያዎች ከመተግበር እና ሥራን መሠረት ያደረገ የአፈፃፀም ምዘና (Result oriented) እንዲኖርና የፈፃሚውን የሥራ ላይ ክህሎት ለማሳደግ የሚዛናዊ የውጤት ተኮር ምዘና ሥርዓት (BSC) እቅድ አዘገጃጀትና አፈጻፀም ምዘና የሥልጠና ማንዋል በማዘጋጀት ስልጠና በመስጠት ከበላይ አመራሩ ጋር እንዲሁም እቅዱን ለፈፃሚው በማውረድ የሥራ እቅድ ውል በመፈራረም ወደ ተግባር እንዲገባ መደረጉ፤
- ወጥ የሆነ የሥራ አፈፃፀም የመገምገሚያ መሥፈርት በማዘጋጀት ውጤትን መሠረት ያደረገ ግምገማ ለማድረግ የመደበኛ ተግባርና የባህሪ መመዘኛ መሥፈርት እንዲሁም የመመዘኛ ቅጾችን ተዘጋጅተው ተግባራዊ እንዲሆን መደረጉ፤ ሥልጠና
- የሰው ኃይል የማስፈፀም አቅም በማሳደግ አገልግሎት አሰጣጡን የበለጠ ስኬታማ ለማድረግ እንዲሁም ምርጥ ተሞክሮዎችና ልምድን ለማዳበር የልምድ ልውውጥና የእርስ በእርስ የመማማር አቅም ለማሳደግ በውሳኔ አፃፃፍ (Judgment Writing skills)፤ ውሳኔ ከመፃፍ በፊት ሊታዩ የሚገባቸው ቅድመ ዝግጅቶች፤ ወጥ የሆነ የውሳኔ አሰጣጥና በውሳኔ አሰጣጥ ሂደት አቋም ሊያዝባቸው የሚገቡ ጉዳዮች ወዘተ ርዕሶች ዙሪያ የልምድ ልውውጥ ሥልጠናዎች በችሎት ሥራው ለሚያገለግሉ ዳኞችና ለረዳት ዳኞች መሰጠቱና የመፈፀም አቅምን ለማሳደግ ጥረት መደረጉ፤
- ቅንጅታዊ አሠራርን ለማጠናከር የተቋሙን ቀጥተኛ ባለድርሻ አካላትን በመለየት የአገልግሎት አሰጣጡን ለማሳደግ ከንግዱ ማህበረሰብ ጋር በኮሚሽኑ ኃላፊነትና ተግባር፤ በአሠራር መመሪያና ደንብ ዙሪያ አንድ መድረክ መዘጋጀቱና የንግዱን ማህበረሰብ ግንዛቤ ለማሳደግ ጥረት መደረጉ ባሳለፍነው ዘጠኝ ወር ጊዜ ውስጥ የታዩ ጠንካራ አፈፃፀሞች ተደርገው ተወስደዋል፡፡

2.5.2) ውስንነቶች (Limitations)

ምንም እንኳን ዳኞች በትርፍ ሰዓት ጭምር ውሳኔ ሳያገኙ የዞሩ መዛግብትን ለማጥራት ጥረት ቢደረግም ውሳኔ ሳያገኙ የዞሩ ውዝፍ መዛግብት መኖራቸው፣ ከመዝገቦቹ ውስብስብ ባህሪ አንፃር በጥልቀት ምርመራ የሚያስፈልጋቸው ጉዳዮች በመኖራቸው ምክንያት አልፎ አልፎ የውሳኔ ቀጠሮ መዘግየት እንዲሁም በችሎት ክርክር ወቅት ጉሙሩክና ገቢዎች እንዲሁም ይግባኝ ባይ በቀጠሮ ሰዓት አለመገኘትና የችሎት ሰዓት መዘግየት በውስንነት የተወሰዱ ናቸው፡፡

2.6) በውጤት ተኮር የተቃኘ ስትራቴጂክ ዕቅድ የማዘጋጀት አስፈላጊነት

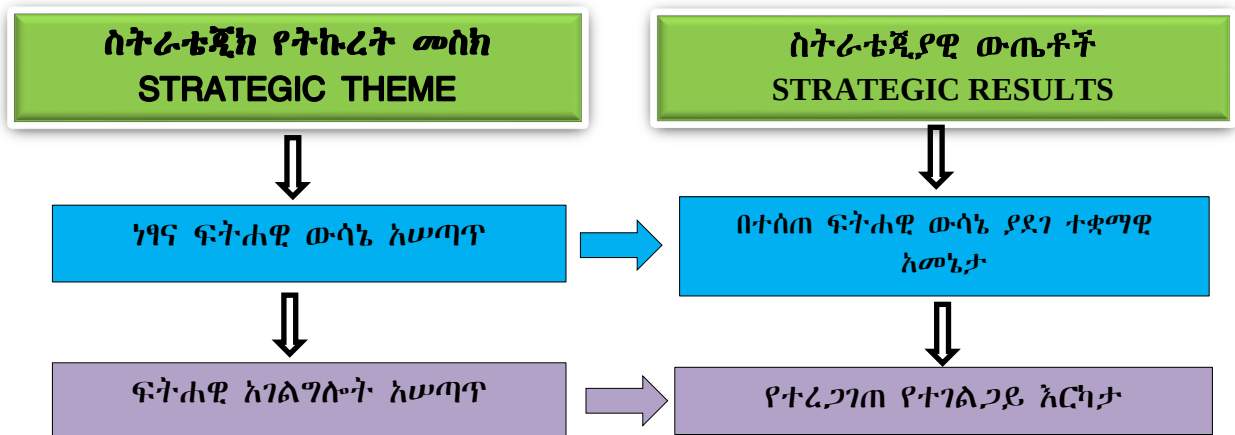
የፌዴራል ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በሕግ በተሰጠው ተልዕኮ ላይ ተመስርቶ ተግባርና ኃላፊነቱን በተገቢው መንገድ ለመወጣት እንዲችል የአሠራር ሥርዓቶችንና መዋቅራዊ አደረጃጀቶችን በማጥናት ተግባራዊ እያደረገ ይገኛል፡፡ የግብ አፈፃፀሙን ከተገልጋይ እርካታ፣ ከሀብት አጠቃቀም፣ ከውስጥ አሠራርና ከመማማርና እድገት እይታ አንፃር መቃኘት አስፈላጊ በመሆኑ የቀጣይ አሥር ዓመት ስትራቴጂ እቅድ በሚዛናዊ ውጤት ተኮር ሥርዓት እንዲቃኝ ተደርጓል፡፡ ስትራቴጂክ እቅዱ በዚህ አግባብ መዘጋጀቱ ዘርፈ ብዙ ጠቀሜታዎች የሚኖሩት ሲሆን እነዚህም፡-

- 1) ኮሚሽኑ የተቋቋመበትን ተልዕኮና ራዕይ ለማሳካት የሚሠሩ ሥራዎችን በመለየት እንዴት ሊሰሩ እንደሚገባ ተረድቶ ተግባራዊ ለማድረግ ያስችላል፡፡
- 2) የመሥሪያ ቤቱን አፈፃፀም ከውጤት አንጻር ለመለካትና የተሰጠውን ተልዕኮና ራዕይ በአግባቡ እየተወጣ ስለመሆን አለመሆኑ ለማረጋገጥ፣ ከሚገኘው ውጤት በመነሳትም ቀጣይነት ባለው ሁኔታ የመሥሪያ ቤቱን ተልዕኮና ራዕይ አፈፃፀም ለማሻሻል እገዛ ያደርጋል፡፡
- 3) በየደረጃው የሚገኘው አመራርና ፈጻሚዎች የዕለት ከዕለት ሥራዎቻቸውን ሲያከናውኑ የተቋሙን ተልዕኮና ራዕይ ለማሳካት ዒላማ ባደረገ ሁኔታ እንዲሆንና እለታዊ ሥራዎቻቸው በተቋሙ ተልዕኮ መካከል ትስስር መኖሩን ግምት ውስጥ እያስገቡ እንዲያከናውኑ አቅጣጫ ይሰጣል፡፡
- 4) የተቋሙ በጀት አመዳደብ፣ የሰው ኃይል ሥምራት፣ ከፍያ፣ ዕድገትና ሽልማት ተልዕኮን በማሳካት ላይ ውጤት ለማስመዝገብ ባላቸው ፋይዳ መሠረት እንዲሆን ያደርጋል፡፡
- 5) የቡድን ሥራን በማጠናከር ተቋሙን ውጤታማ እንዲሆን ከፍተኛ እገዛ ይኖረዋል፡፡
- 6) የትኩረት መስኮችን ወደ ተጨባጭ ተግባራትና የሥራ ባህል ለመለወጥ ፋይዳው ከፍተኛ ነው፡፡

7) ዋና ዋና ተግባራት ላይ ለማተኮር እና ለመመዘን ከማስቻሉም በተጨማሪ የፈጻሚዎችን የተጠያቂነትና የባለቤትነት ስሜት ያሳድጋል።

2.7) ስትራቴጂያዊ የትኩረት መስኮች (Strategic Theme)

የፌዴራል ታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የተቋቋመበትን ዓላማና ተልዕኮ እንዲሁም የወደፊት ራዕይ እና የስኬት አምዶች ያመለክታሉ እንዲሁም ለተገልጋዮች እና ለባለድርሻ አካላት እሴት ከመፍጠር አንጻር በተቋሙ ትኩረት የሚያስፈልጋቸውን ጉዳዮችን ያሳያሉ ተብለው ሁለት ስትራቴጂያዊ የትኩረት መስኮች ተለይተዋል። እነዚህም # ነፃና ፍትሐዊ ውሳኔ አሰጣጥ ; እና # ፍትሐዊ አገልግሎት አሰጣጥ ; ናቸው። እነዚህ ስትራቴጂያዊ የትኩረት መስኮች ካላቸው የተግባር ተዛማጅ ትስስር አንፃር ያላቸው ስትራቴጂያዊ ውጤት እንደሚከተለው ቀርቧል።

2.8) እይታዎችን መወሰን

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የረጅም ዘመን ስትራቴጂክ እቅድ አፈፃፀም ለመለካት በሚዛናዊ ውጤት ተኮር እይታዎች መቃኘት አስፈላጊ በመሆኑ በአራቱ የውጤት ተኮር እይታዎች ማለትም ከተገልጋይ (የባለድርሻ አካላት) እይታ፣ ከፋይናንስ (ሀብት) ዕይታ፣ ከውስጥ አሰራር እንዲሁም ከመማማርና ዕድገት ዕይታ አኳያ ያለውን ትስስርና ቁርኝት ለማየት ተሞክሯል። በመሆኑም አራቱ የሚዛናዊ የውጤት ተኮር እይታ ይዘት መግለጫ እንደሚከተለው ቀርቧል።

2.8.1) የተገልጋይ (የባለድርሻ አካላት) እይታ [Customer Perspective]

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በስትራቴጂክ እቅድ ዘመኑ ማሳካት የሚገባው የተገልጋይን (የባለድርሻ አካላትን) ፍላጎት ማርካት በመሆኑ አፈጻጸሙም በቀዳሚነት መለካት የሚገባው ከተገልጋይና ከባለድርሻ አካላት እርካታ አንጻር መሆን የሚገባው በመሆኑ ይህ እይታ ተወስዷል። በዚህ ዕይታ መሠረት ተገልጋዮች የምንላቸው የተቋሙ የውጭ ተገልጋዮች ሲሆኑ እነዚህም የተቋሙን አገልግሎት (service) ቀጥተኛ ተጠቃሚ የሆኑ የህብረተሰብ ክፍሎች ናቸው። በዚህ ዕይታ ሥር ሊካተቱ ከሚችሉ ዝርዝር አመለካኾች መካከል የተገልጋይ ዕርካታ (Customer Satisfaction) የተገልጋዮች በተቋሙ ያላቸው አመኔታ (Customer's confidence) እና የተገልጋዮች ተሳትፎን (Customer Participation) መጥቀስ ይቻላል።

2.8.2) የፋይናንስ (ሀብት) እይታ [Financial Perspective]

ኮሚሽን መ/ቤቱ አገልግሎቱን በስኬታማነት ለመስጠት አስፈላጊው ሀብት (Finance) የሚያስፈልገው ከመሆኑ አንጻር እንዲሁም የተመደበለትን ሀብት በአግባቡ መጠቀም በተመሳሳይ ለስኬታማ የተልዕኮ አፈጻጸም አስፈላጊ በመሆኑ ለተግባራዊ አፈፃፀም አለካኩ ይህ እይታ ተወስዷል።

ይህ ዕይታ የተቋሙን የካፒታል ሥራ አመራር (Capital Management) ወይም የገንዘብ ፍሰት (Cash Flow) ተግባራዊ ከማድረግ አንፃር የሚቀረፁ ግቦችን ስኬት ለመመዘን የሚያስችሉ የዕቅድ አፈፃፀም አመለካኾችን የሚያካትት ነው። ከዚህ አንፃር ተቋሙ እዚህ ዕይታ ሥር በአግባቡ ጥቅም ላይ የዋለ በጀት፣ ወጪ ቆጣቢነት፣ ሥራ ላይ የዋለ በጀት አጠቃቀም ሽፋን፣ የጨመረ ሃብት/ያደገ የበጀት አመለካኾች እንዲካተቱ ተደርጓል።

2.8.3) የውስጥ አሠራር ዕይታ [Internal Process Perspective]

ተቋሙ የተጣለበትን ተልዕኮ በአግባቡ ለመወጣት ይችል ዘንድ የአገልግሎት አሰጣጥ ሂደቱንና ሥርዓቱን በመፈተሽ ብቁና ውጤታማ እንዲሆን ማድረግ አስፈላጊ ስለሚሆን እይታው ተወስዷል። የውስጥ አሠራር ዕይታ ስንል ለተቋሙ እሴት የሚጨምሩ ሂደቶች እርስ በእርሳቸው በመመጋገብና በጋራ በመሆን የተቀረፁ ስትራቴጂያዊ ውጤቶች የሚረጋገጡባቸው ናቸው። በዚህም ውስጥ ከሚካተቱት የውስጥ አሠራር ሂደቶች መካከል የአገልግሎት አሰጣጥ (የኦፕሬሽን ሥራ አመራር)፣ የተገልጋዮች የግንኙነት ሥራ አመራር፣ በተቋሙ የሚካሄዱ የፈጠራ ሥራዎች ማለትም ጥናቶችና ምርምሮች ወዘተ.. የኦዲት (ሬጉላቶሪ) ጉዳዮችን የሚያካትት ሲሆን ከዚህ ባሻገር ተቋማዊ የአሠራር ሥርዓቶችና ባህል፣ የቡድን ሥራ፣ በተቋሙ ያሉ መዋቅሮች፣ ሥርዓቶች እንዲሁም ደንቦችና መመሪያዎች የሚቃኙበት ይሆናል።

2.8.4) የመማማርና ዕድገት ዕይታ [Growth and Learning]

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የተጣለበትን ተልዕኮ በተገቢው መልኩ ለመፈጸም ይችል ዘንድ ፈጻሚ አካላትን አቅም ማሳደግና የመረጃ አያያዙንና አጠቃቀሙን ብቁ ማድረግ አስፈላጊ በመሆኑ ይህ እይታ ተወስዷል። ይህ ዕይታ ከፍ ሲል የገለፅናቸውን ሦስት ዕይታዎች ወደ ቁሳዊ (Tangible) ውጤት ለመለወጥ የሚያስችሉ አዕምሯዊ (Intangible) የሆኑ ተቋማዊ ሀብቶች የሚካተቱበት የዕይታ መስክ ነው።

በዚህ ዕይታ ውስጥ ሁለት ዋና ዋና የመማማርና ዕድገት አመለካኾች ያሉ ሲሆን እነርሱም- የሰው ሀብት (የሠራተኛው እውቀት፣ ክህሎትና አመለካከት፣ የሠራተኞች እርካታ፣ የሰው ሀይል አጠቃቀም፣ የሠው ኃይል አያያዝ ወዘተ...የሚዳሰሱበት ይሆናል) በተጨማሪም የኢንፎርሜሽን (ሀብት) በተቋሙ ያለው የመረጃ ሥርዓትና የቴክኖሎጂ አጠቃቀም ደረጃ፣ የሶፍት ዌር፣ የኔት ወርክና ዳታ ቤዝ ግንባታና አያያዝ በጥልቀት የሚታዩበት ጉዳይ ይሆናል።

2.9) የእይታዎች መግለጫ (Perspectives Justification)

ዕይታዎች	የዕይታው ትርጓሜ	የዕይታው ትኩረት
ተገልጋዮች ወይም ባለድርሻ አካላት	<u>የትኩረት መስኮችን ለመተግበር</u> ▪ በሕዝብና በመንግሥት ዘንድ አመኔታ ለመፍጠር ህግንና አሠራር ማክበርና ማስከበር ▪ ተገልጋዮችን ያረካ አገልግሎት በአጭር ጊዜና በጥራት መስጠት፤ ▪ እሴት በሚጨምሩና ለተገልጋዮች ወይም ለባለድርሻ አካላት ጠቃሚ የሆኑ ጉዳዮች ላይ ትኩረታችን በማድረግ በትጋት መሥራት፤ ▪ ተቋሙ በሚሰጣቸው አገልግሎቶች ላይ ህብረተሰቡን ማሳተፍ፤	የተገልጋይ እርካታ

ዕይታዎች	የዕይታው ትርጓሜ	የዕይታው ትኩረት
-------	------------	------------

ፋይናንስ (ሀብት)	የትኩረት መስኮችን ለመተግበር ▪ የፋይናንስ አጠቃቀማችን ወጪ ቆጣቢ እንዲሆን ማድረግ፤ ▪ ቅድሚያ የሚሰጣቸው ሥራዎችን በመለየት የፋይናንስ ወይም ሀብት አጠቃቀማችንን መወሰን፤ ▪ ከመንግስት በጀት በተጨማሪ የተለያዩ ፕሮጀክቶችን በመንደፍ ሀብት የማፈላለግ ሥራን አጠናክሮ መሥራት፤ ▪ የምናወጣቸው ወጪዎች ከጠቀሜታቸው አንፃር መመዘን፤ ▪ የተመደበ ሀብትን ተገቢ በሆነ መልኩ አሟጦ መጠቀም፤	በአግባቡ ሥራ ላይ የዋለ ሀብት
የውስጥ አሠራር	የትኩረት መስኮችን ለመተግበር ▪ በተገልጋይ ግንኙነት ሥራ አመራር ሂደት ልቀን መገኘት፤ ▪ ተገልጋዮችን ለማርካት ጥራት፣ ቅልጥፍናና ተደራሽነት ያለው አሠራርን የሚያረጋግጥና ለዚህ ምቹ የሆኑ የውስጥ አሠራር ማዕቀፎችን መዘርጋትና መተግበር፤ ▪ የተቋሙን ውጤታማነት ለማረጋገጥ በተልዕኮ አፈጻጸም ላይ የለውጥ መሣሪያዎችን አጠናክሮ መተግበር፤ ▪ በቡድን መሥራትን እንደ አንድ ተቋማዊ ባህልና እሴት በመውሰድ የሠራተኛው የአፈጻጸም ብቃት የሚያድግበትን መንገድ መቀየስ፤ ▪ ተቋማዊ ሥራውን ሊያሰራ የሚያስችል አወቃቀር ደንብና መመሪያዎችን መተግበር፤ ▪ የአገልግሎት አሰጣጥ ቀልጣፋ፣ ወጪ ቆጣቢ፣ ተደራሽ፣ ግልጽ፣ ጥራቱን የጠበቀና ተጠያቂነት የሠፈነበት እንዲሆን ማድረግ፤	ብቁና ውጤታማ አገልግሎት
መማሪያና እድገት	የትኩረት መስኮችን ለመተግበር ▪ ለሠራተኛው ተከታታይና ወቅቱን የጠበቀ የአቅም ግንባታ ሥልጠና መስጠት፤ ▪ የሰው ኃይል አያያዝና አጠቃቀም ምቹ ማድረግ፤ ▪ የተጠናከረ የመረጃ ሥርዓት ሊኖር ይገባል፤ ▪ የቴክኖሎጂን አጠቃቀም ማሳደግ ያስፈልጋል፤ ▪ ሶፍት ዌሮች፣ ኔት ወርክና ዳታ ቤዝ ግንባታ መዘርጋትና መጠቀም፤	እውቀትና ክህሎት

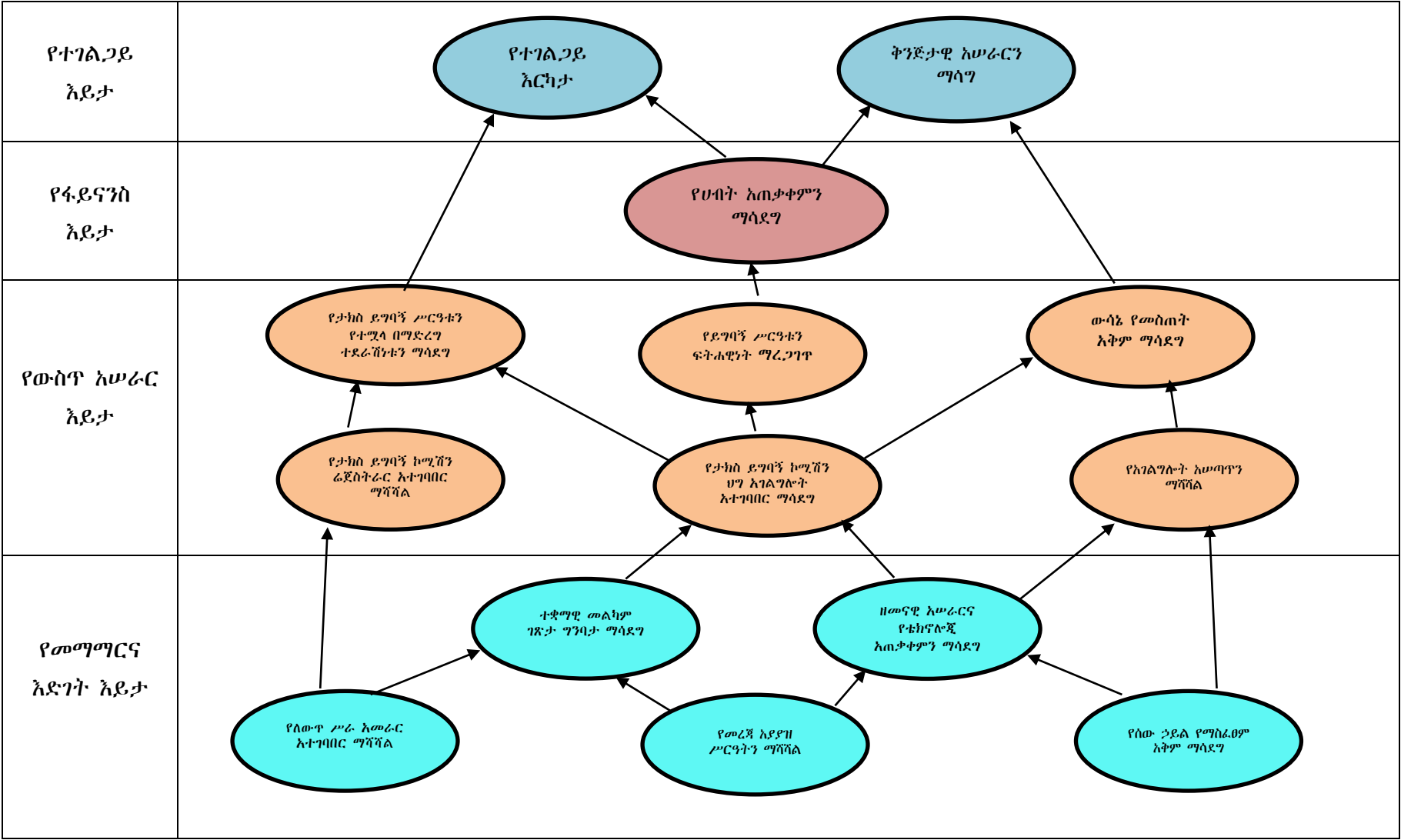
2.10) ስትራቴጂክ ግቦች (Strategic Objectives)

1- ነፃና ፍትሐዊ ውሳኔ አሰጣጥ	2. ፍትሐዊ አገልግሎት አሰጣጥ
1.1) የታክስ ይግባኝ ሥርዓቱን የተሟላ በማድረግ ተደራሽነቱን ማሳደግ 1.2) ይግባኝ ሥርዓቱን ፍትሐዊነት ማረጋገጥ 1.3) ጥራቱን የጠበቀ ውሳኔ የመስጠት አቅም ማሳደግ 1.3.1) ውሳኔ የመስጠት አቅም ማሳደግ 1.4) የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ፊደላት ሥርዓት አተገባበር ማሻሻል 1.4.1) የአሰራርና አደረጃጀትን ማሻሻል 1.5) የቅሬታ አቀራረብና ሥነ ምግባር አተገባበር ማሻሻል 1.5.1) የቅሬታ አቀራረብ ሥርዓት ማሻሻል 1.6) የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ህግ አገልግሎት አተገባበር ማሳደግ 1.6.1) ግንዛቤ ማስጨበጫ መድረኮች ተደራሽነት ማሳደግ	2.1) የተገልጋይ እርካታን ማሳደግ 2.2) የአገልግሎት አሰጣጥን ማሻሻል 2.3) ተቋማዊ መልካም ገጽታ ግንባታ ማሳደግ 2.4) የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነት ማሻሻል 2.5) በዘመናዊ አሰራርና የቴክኖሎጂ አጠቃቀም ማሳደግ 2.6) የለውጥ ሥራ አመራር አተገባበር ማሻሻል 2.7) የመረጃ አያያዝ ሥርዓትን ማሻሻል 2.8) የሰው ኃይል የማስፈጸም አቅም ማሳደግ 2.9) ቅንጅታዊ አሰራርና ማሳደግ

2.11) የተጠቃለሉ ስትራቴጂያዊ ግቦች

እይታዎች	ስትራቴጂያዊ ግቦች
ተገልጋይ እይታ	1) የተገልጋይ እርካታን ማሳደግ
	2) ቅንጅታዊ አሠራርን ማሳደግ
ፋይናንስ (ሀብት)	3) የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነት ማሳደግ
የውስጥ አሠራር	4) የታክስ ይግባኝ ሥርዓቱን የተሟላ በማድረግ ተደራሽነቱን ማሳደግ
	5) ይግባኝ ሥርዓቱን ፍትሐዊነት ማረጋገጥ
	6) ጥራቱን የጠበቀ ውሳኔ የመስጠት አቅም ማሳደግ
	7) የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ሬጀስትራር አተገባበር ማሻሻል
	8) የቅሬታ አቀራረብ ሥርዓት ማሻሻል
	9) የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ህግ አገልግሎት አተገባበር ማሳደግ
	10) የአገልግሎት አሰጣጥን ማሻሻል
መማማርና እድገት	11) ተቋማዊ መልካም ገጽታ ግንባታ ማሳደግ
	12) ዘመናዊ አሠራርና የቴክኖሎጂ አጠቃቀምን ማሳደግ
	13) የለውጥ ሥራ አመራር አተገባበር ማሻሻል
	14) የመረጃ አያያዝ ሥርዓትን ማሻሻል
	15) የሰው ኃይል የማስፈጸም አቅም ማሳደግ

2.11.1) የተጠቃለለ ተቋማዊ ስትራቴጂያዊ ግቦች ማጥ

2.11.2) ስትራቴጂያዊ ግቦች መለኪያ

ተቁ	ስትራቴጂያዊ ግቦች (Strategic Goals)	አመላካቾች (Indicators)	ቀመር (ስሌት)
1	የታክስ ይግባኝ ሥርዓቱን የተሟላ በማድረግ ተደራሽነቱን ማሳደግ	ያደገ የታክስ ይግባኝ ሥርዓት ተደራሽነት	በአሠራር ሥርዓት ተደራሽ ዒላማ / ሊደረስ የታቀደ ተደራሽ ታርጌት X 100 = የአፈ.ፃፀም ውጤት
2	ይግባኝ ሥርዓቱን ፍትሐዊነት ማረጋገጥ	የተረጋገጠ የታክስ ፍትሐዊነት	የተሰጡ ፍትሐዊ ውሳኔዎች /የቀረቡ አቤቱታዎች X 100
3	ጥራቱን የጠበቀ ውሳኔ የመስጠት አቅም ማሳደግ	ያደገ ውሳኔ የመስጠት አቅም	ውሳኔ የተሰጠባቸው/ የቀረቡ ቅሬታዎች X100
4	የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ሬጀስትራር አተገባበር ማሻሻል	የተሻሻለ የሬጀስትራር አተገባበር	በመሥራርት የቀረቡ አቤቱታዎች/የቀረቡ ጥቅል አቤቱታዎች X100
5	የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ህግ አገልግሎት አተገባበር ማሳደግ	ያደገ የታክስ የህግ አገልግሎት	የተፈጠሩ የህግ ግንዛቤዎች/ድጋፎችና ምክሮች/ የታቀዱ የህግ ግንዛቤ ማስጨበጫ መድኮች/ የህግ ምክር ጥያቄዎች X100 = የአፈ.ፃፀም ውጤት
6	የተገልጋይ እርካታን ማሳደግ	ያደገ የተገልጋይ እርካታ	የአገልግሎት የረከ ተግልጋዮች/ አገልግሎት ያገኙ ተገልጋዮች= የአፈ.ፃፀም ውጤት
7	የአገልግሎት አሰጣጥን ማሻሻል	የተሻሻለ የአገልግሎት አሰጣጥ	በስታንዳርዱ የተሰጡ አገልግሎቶች/ የተሰጡ አገልግሎቶች = የአፈ.ፃፀም ውጤት
8	ተቋማዊ መልካም ገጽታ ግንባታ ማሳደግ	የተገነባ ተቋማዊ ገጽታ	ተደራሽ የሆኑ መረጃዎች/ የተሰራጨ ጥቅል መረጃዎች = የአፈ.ፃፀም ውጤት
9	የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነት ማሻሻል	የተሻሻለ የሀብት አጠቃቀም	ሥራ ላይ የዋለ ሀብት / የተመደበ ሀብት = የአፈ.ፃፀም ውጤት
10	በዘመናዊ አሠራርና የቴክኖሎጂ አጠቃቀም ማሳደግ	ያደገ የቴክኖሎጂ አጠቃቀም	በቴክኖሎጂ የተደገፈ አሠራር/ ተቋማዊ ጥቅል አሠራር= የአፈ.ፃፀም ውጤት
11	የለውጥ ሥራ አመራር አተገባበር ማሻሻል	የተተገበሩ የለውጥ መሣሪያዎች	በቤኤሲሲ አቅደው የተገበሩ ሥራ ክፍሎች/የሥራ ክፍሎች ብዛት= የአፈ.ፃፀም ውጤት
12	የመረጃ አያያዝ ሥርዓትን ማሻሻል	የተሻሻለ የመረጃ ሥርዓት	በሶፍት ዌር የተደራጁ መረጃዎች/ ጠቅላላ ተቋማዊ መረጃዎች = የአፈ.ፃፀም ውጤት
13	የሰው ኃይል የማስፈጸም አቅም ማሳደግ	ያደገ የሰው ኃይል የማስፈጸም አቅም	ሥልጠና ያገኙ ሠራተኞች/ ጠቅላላ የተቋሙ ሠራተኞች = የአፈ.ፃፀም ውጤት
14	ቅንጅታዊ አሠራርና ማሳደግ	የተፈጠሩ ቅንጅታዊ መድረኮች	የተከናወኑ የጋራ መድረኮች/ የታቀዱ ቅንጅታዊ መድረኮች = የአፈ.ፃፀም ውጤት

2.11.3) የግብ አመላካቾች፣ መለኪያና ዲላማዎች

ግቦች	የግብ አመለካቾች / መለኪያ ዓላማዎች	መለኪያ	መነሻ ዓመት	የሚደረስበት የዲላማ ትንበያ										
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
የታክስ ይግባኝ ሥርዓቱን የተሟላ በማድረግ ተደራሽነቱን ማሳደግ	ያደገ የታክስ ይግባኝ ሥርዓት ተደራሽነት	በመቶኛ	85%	90%	95%	100 %	100 %	100 %	100%	100 %	100%	100%	100 %	
ይግባኝ ሥርዓቱን ፍትሐዊነት ማረጋገጥ	የተረጋገጠ የታክስ ፍትሐዊነት	በመቶኛ	95%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100 %	100%	100%	100 %	
ጥራቱን የጠበቀ ውሳኔ የመስጠት አቅም ማሳደግ	ያደገ ውሳኔ የመስጠት አቅም	በመቶኛ	96%	98%	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100 %	100%	100%	100 %	
የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ፊደስትራር አተገባበር ማሻሻል	የተሻሻለ የፊደስትራር አተገባበር	በመቶኛ	90%	95%	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100 %	100%	100%	100 %	
የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ህግ አገልግሎት አተገባበር ማሳደግ	ያደገ የታክስ የህግ አገልግሎት	በመቶኛ	--	--	50%	60%	70%	80%	100%	100 %	100%	100%	100 %	
የተገልጋይ እርካታን ማሳደግ	ያደገ የተገልጋይ እርካታ	በመቶኛ	94%	96%	98%	100 %	100 %	100 %	100%	100 %	100%	100%	100 %	
የአገልግሎት አሰጣጥን ማሻሻል	የተሻሻለ የአገልግሎት አሰጣጥ	በመቶኛ	98%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100 %	100%	100%	100 %	
ተቋማዊ መልካም ገጽታ ግንባታ ማሳደግ	የተገነባ ተቋማዊ ገጽታ	በመቶኛ	60%	70%	80%	90%	100 %	100 %	100%	100 %	100%	100%	100 %	
የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነት ማሻሻል	የተሻሻለ የሀብት አጠቃቀም	በመቶኛ	56%	94%	98%	100 %	100 %	100 %	100%	100 %	100%	100%	100 %	
በዘመናዊ አሠራርና የቴክኖሎጂ አጠቃቀም ማሳደግ	ያደገ የቴክኖሎጂ አጠቃቀም	በመቶኛ	74%	80%	85%	90%	95%	100 %	100%	100 %	100%	100%	100 %	
የለውጥ ሥራ አመራር አተገባበር ማሻሻል	የተተገበሩ የለውጥ መሣሪያዎች	በመቶኛ	80%	90%	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	100 %	100%	100%	100 %	
የመረጃ አያያዝ ሥርዓትን ማሻሻል	የተሻሻለ የመረጃ ሥርዓት	በመቶኛ	70%	75%	80%	85%	90%	95%	100%	100 %	100%	100%	100 %	

የሰው ኃይል የማስፈጸም አቅም ማሳደግ	ያደገ የሰው ኃይል የማስፈጸም አቅም	በመቶኛ	80%	85%	90%	95%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
ቅንጅታዊ አሠራርና ማሳደግ	የተፈጠሩ ቅንጅታዊ መድረኮች	በመቶኛ	70%	75%	80%	85%	90%	95%	100%	100%	100%	100%	100%

2.12) የስትራቴጂያዊ ግቦች ማሳኪያ ስትራቴጂያዊ ዋና ተግባራት

ስትራቴጂያዊ ግቦች		ንዑስ ግቦችና የስትራቴጂያዊ ግቦች ማሳኪያ ስትራቴጂያዊ ዋና ዋና ተግባራት
የትኩረት መስክ አንድ -- ነፃና ፍትሐዊ ውሳኔ አሠጣጥ		
ግብ-1	የታክስ ይግባኝ ሥርዓቱን የተሟላ በማድረግ ተደራሽነቱን ማሳደግ	- የታክስ ይግባኝ ሥርዓቱን አተገባበር ለማጠናከር የወጡ - ደንበኞችና መመሪያዎችን ማደራጀትና መተግበርና ክፍተቶችን እያዩ ማሻሻል፤ በየ (3 ዓመቱ) - የወጡ ደንቦች፣ መመሪያዎች ለህብረተሰቡ ተደራሽ እንዲሆኑ ማድረግ፤ በየ (5 ዓመቱ)
ግብ-2	ይግባኝ ሥርዓቱን ፍትሐዊነት ማረጋገጥ	- በይግባኝ የሚከራከሩ አካላት እኩል የሚስተናገዱበት ተቋማዊ ምቹ ሁኔታ መፍጠር፤ - የይግባኝ አቤቱታ አቅራቢዎች ማግኘት የሚገባቸውን መረጃዎች በግልጽ እንዲውቁ ማድረግ፤ - የመልስ ቅብብል፣ ክርክርና ውሳኔዎች በተያዘላቸው የጊዜ ቀጠሮ መሠረት ተፈፃሚ ማድረግ፤

ግብ-3	ጥራቱን የጠበቀ ውሳኔ የመስጠት አቅም ማሳደግ	▪ ውስብስብ ባህሪ ያላቸውን የይግባኝ ጉዳዮች መለየትና በጥልቀት መመርመር፤ ▪ ህግና አሠራርን መሠረት ያደረገ ውሳኔ መስጠት፤ ▪ ተከራካሪ ወገኖችን በህግ አግባብ ማከራከር፤
------	------------------------------	---

ስትራቴጂያዊ ግቦች		ንዑስ ግቦችና የስትራቴጂያዊ ግቦች ማሳኪያ ስትራቴጂያዊ ዋና ዋና ተግባራት
ግብ-4	የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ፊጀስቲራር አተገባበር ማሻሻል	▪ ቀልጣፋና ውጤታማ የሆኑ የመዝገቦች አከፋፈት፣ አጠባበቅ፣ የጉዳዮች አተገባበር፣ አቤቱታ አቀራረብ ሥርዓት መዘርጋት፤ ▪ የይግባኝ ቅሬታ አቀባበል፣ ፎርማሊቲዎች ወዘተ መሟላታቸውን ማረጋገጥ፤ ▪ የችሎት አተገባበር ሥርዓት (ፋይል መክፈት፣ ዳታ ማስገባት) ሥራዎችን በአግባቡ እንዲከናወኑ ማድረግ፤ ▪ የችሎት ትዕዛዝ እና ብይን ለሚመለከታቸው አካላት እንዲደርስ ማድረግ፣ መፈፀማቸውን መከታተል፤ ▪ የተገልጋዮችን ቅሬታ በመመርመር መፍትሔ መስጠት፤ ▪ ይግባኝ ባይ በሥር አቤቱታ አጣሪ የተሰጠውን ውሳኔ በመቃወም በሰላሳ ቀናት ውስጥ ይግባኝ ማቅረቡን ማረጋገጥ፤ ▪ ይግባኙ ሲቀርብ በህግ የተወሰነውን መያዣ ማስያዙን ማረጋገጥ፤
		▪ የህግ አገልግሎት ክፍሉን በማደራጀት መምራት፤ ▪ የሥራ ክፍሉን ሠራተኞች መንግስት ስላወጣቸው ህጎች መመሪያዎችና

ግብ-5	የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ህግ አገልግሎት አተገባበር ማሳደግ	ደንቦች ግንዛቤ ማስጨበጫ መድረኮችን ማመቻቸት፤ - ኮሚሽኑ ሲከሰስም ሆነ ሲከስ በማናቸውም ፍ/ቤት በመገኘት መከራከር ማስወሰን፤ - ኮሚሽኑ የሚዋዋላቸውን ውሎች በመመርመር አስፈላጊውን የህግ አስተያየት መስጠት፤ - ለሚቀርቡ የህግ ምክር ጥያቄዎች ተገቢውን ምላሽ መስጠት፤
------	--------------------------------------	---

ስትራቴጂያዊ ግቦች		ንዑስ ግቦችና የስትራቴጂያዊ ግቦች ማሳኪያ ስትራቴጂያዊ ዋና ዋና ተግባራት
የትኩረት መስክ ሁለት -- ፍትሐዊ አገልግሎት አሰጣጥ		
ግብ-1	የተገልጋይ እርካታን ማሳደግ	- ቀልጣፋና ውጤታማ አገልግሎት በመስጠት የተገልጋዩን ርካታ ማረጋገጥ፤ - የተዘረጉ አሠራሮችን በየጊዜው እየፈተሹ ማሻሻል፤ (ሁለት) የዳሰሳ ጥናት በማካሄድ የተገልጋዩን የርካታ ደረጃ መመዘን፤
	ግብ-6.1. የአገልግሎት አሰጣጥን ማሻሻል	

ግብ-2	ግብ-6.1. የሰው ኃይል አቅርቦትና አያያዝ ማሳደግ	▪ የሰው ኃይል ፍላጎት ዳሰሳ ጥናት በማድረግ አሁን ያለውን (30%) የሠራተኛ ሽፋን ወደ (40%) ማሳደግ፤ ▪ የውስጥ መልካም አስተዳደር በማስፈን (90%) የባለሙያው እርካታ ማረጋገጥ፤ ▪ የረጅምና የአጭር ጊዜ የሰው ኃይል ሥልጠና ፕሮግራሞች ማዘጋጀት፤ ▪ የደረጃ እድገት የሚያገኙ ሠራተኞች በመለየት እንዲያገኙ ማድረግ፤ ▪ የሠራተኛ ምዘና በውጤት ተኮር ምዘና ሥርዓት መሠረት ሠራተኛውን መመዘንና ግንባር ቀደሞችን መለየት፤ ▪ የሠራተኞች መረጃ በዘመናዊ ቴክኖሎጂ እንዲደራጁ ማድረግና ወቅታዊነታቸውን ማረጋገጥ፤ ▪ በህግ የተሠጠ የሠራተኛ መብትና ጥቅማ ጥቅሞች እንዲጠበቁ ማድረግ፤ ▪ ምቹ የሥራ አካባቢ በመፍጠር የሠራተኛውን ደህንነት መጠበቅ፤
------	----------------------------------	---

ስትራቴጂያዊ ግቦች		ንዑስ ግቦችና የስትራቴጂያዊ ግቦች ማሳኪያ ስትራቴጂያዊ ዋና ዋና ተግባራት
	ግብ-2.2. የግብዓትን አቅርቦትን ማሻሻል	▪ የግብዓት ፍላጎት ዳሰሳና የተለዩ የግብአት ማነቆዎችን ጥናት በማድረግ የግዢ እቅድ ማዘጋጀት፤ ▪ በግዢዕቅዱ መሠረት ግዥ በወቅቱ መፈጸምና አፈጻጸሙን መከታተል፤ ▪ የንብረት ፍትሀዊ ሥርጭት መደረጉን ማረጋገጥና አፈፃፀሙን መከታተል፤

		▪ የወጡ የንብረት አስተዳደር መመሪያውን በጥብቅ ዲሲፕሊን መተግበር፤ ▪ የሚንቀሳቀሱና የማይንቀሳቀሱ ንብረቶች፣ እንዲመዘገቡና መለያ እንዲሠጣቸው ንብረቶቹ ትክክለኛ መረጃ እንዲኖራቸው ማድረግ፤ ▪ ዓመታዊ የንብረት ቆጠራ (Inventory) ማካሄድ፤
ግብ-3	ተቋማዊ መልካም ገጽታ ግንባታ ማሳደግ	▪ የችሎት ውሎዎችን ያካተቱ ዜናዎችን በማዘጋጀት ለህብረተሰቡ ተደራሽ ማድረግ፤ ▪ የተቋሙን መረጃዎች በማሰባሰብ፣ በማደራጀት በመተንተን በመረጃ ቋት ውስጥ ማከማቸት፣ መጠቀምና ማሠራጨት፤ ▪ የመረጃዎችን ተደራሽነት በመለየት በኤሌክትሮኒክስ፣ በዌብ ሳይት፣ በህትመትና በሌሎች የመረጃ ሥርዓት ማካሄድ፤ ▪ የሚቀርቡ የተለያዩ ጥያቄዎችን ተቀብሎ ከአመራሩ ጋር በመገምገም ምላሽ መስጠት፤ ▪ ጋዜጣዊ መግለጫ፣ ቃለ ምልልሶች እንዲካሄዱ ማድረግ፤

ስትራቴጂያዊ ግቦች	ንዑስ ግቦችና የስትራቴጂያዊ ግቦች ማሳኪያ ስትራቴጂያዊ ዋና ዋና ተግባራት
-------------	--

		▪ የሚዲያ ዳሰሳ (Media Monitoring) በማድረግ ውጤታቸውን ተንትኖ ምላሽ መስጠት፤ ▪ ወቅታዊ መረጃዎችን በተለያዩ ሶሻል ሚዲያዎች ተደራሽ ማድረግ፤ ▪ የተቋሙን ፊስብስ ድረ ገጽ ሽፋን በማሳደግ መረጃዎችን በመጫን ለህብረተሰቡ ተደራሽ እንዲሆን ማድረግ፤
ግብ-4	የሀብት አጠቃቀም ውጤታማነት ማሻሻል	▪ የፋይናንስ አጠቃቀም መመሪያዎች፣ ፖሊሲዎች፣ አዋጆች ደንቦች ሥራ ላይ መዋላቸውን ማረጋገጥ፤ ▪ የሒሳብ አያያዝ ሁኔታን በአዲተሮች ማስመርመርና የምርመራ ውጤቶች መሠረት በማድረግ ሊስተካከሉ (ሊታረሙ) የሚገባቸውን የሒሳብ ሥራዎች ማስተካከል፤ ▪ የውስጥ ኦዲትና ኢንስፔክሽን ሥራን አጠናክሮ መተግበር፤ ▪ ፕሮጀክቶችን በመቅረጽ ሀብት በማፈላለግ የተቋሙን ሥራ መደገፍ፤
ግብ-5	በዘመናዊ አሠራርና የቴክኖሎጂ አጠቃቀም ማሳደግ	▪ የተጀመረውን የዳታ ቤዝ ሲስተም (Data base system) የማልማት ሥራ ማጠናቀቅ፤ ▪ የቴክኖሎጂ አጠቃቀም መመሪያ (It Policy) በማዘጋጀት መተግበር፤ ▪ የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ መሣሪያዎች ደህንነት በመጠቀም ለአገልግሎት ምቹ ማድረግ፤ ▪ የመረጃ አያያዝ ሥርዓት በዘመናዊ ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ (100%) የተደገፈ እንዲሆን ማድረግ፤

ስትራቴጂያዊ ግቦች	ንዑስ ግቦችና የስትራቴጂያዊ ግቦች ማሳኪያ ስትራቴጂያዊ
-------------	------------------------------------

		ዋና ዋና ተግባራት
		- የተቀናጀ የፋይናንስ የአሠራር መረጃ ሥርዓት (IFMIS) ምቹ ሁኔታ ማመቻቸት፤ - የኮሚሽኑ የአውቶሜሽን ፍላጎት በማጥናት ተግባራዊ ማድረግ፤
ግብ- 6	የለውጥ ሥራ አመራር አተገባበር ማሻሻል	- ተቋማዊ ውጤታማነት ቀልጣፋ፣ ግልፅኝነት፣ ተጠያቂነትና አሳታፊነት ለመለካት የሚረዱ መመሪያዎችና ማዘጋጀትና መተግበር፤ - የለውጥ መሣሪያዎች (BPR) እና (BSC) እንዲሁም የዜጎች ቻርተር በማዘጋጀት መተግበር፤ - ወጥ የሆነ የመምገሚያ መሥፈርት በማዘጋጀት ውጤትን መሠረት ያደረገ ግምገማ ማካሄድ፤ - የለውጥ ፕሮግራሞችን በመከታተል መገምገምና የትግበራ ሂደታቸውን የሚያስቀጥል የአሠራር ሥርዓት መዘርጋት፤
ግብ-7	የመረጃ አያያዝ ሥርዓትን ማሻሻል	- መረጃዎችን መያዝ መተንተን፣ ማደራጀት፣ መጠቀምና ማሰራጨት፤ - የመረጃ አያያዝ ሥርዓት በዘመናዊ ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ (100%) የተደገፈ እንዲሆን ማድረግ፤ - ወቅታዊ መረጃዎችን በተለያዩ ሶሻል ሚዲያዎች ተደራሽ ማድረግ፤ - የተቋሙን ፊስብክ ድረ ገጽ ሽፋን በማሳደግ መረጃዎችን በመጫን ለህብረተሰቡ ተደራሽ እንዲሆን ማድረግ፤

ስትራቴጂያዊ ግቦች		ንዑስ ግቦችና የስትራቴጂያዊ ግቦች ማሳኪያ ስትራቴጂያዊ ዋና ዋና ተግባራት
ግብ-8	የሰው ኃይል የማስፈጸም አቅም ማሳደግ	▪ የሰው ሀብት ልማት ስትራቴጂ መቅረጽ (HR Strategy Document) ▪ ተከታታይ የሥራ ላይ ሥልጠናዎችን መስጠት፤ ▪ የትምህርት እድል መርህ ግብር ማመቻቸት፤ ▪ የልምድ ልውውጥ ፕሮግራሞችን ማካሄድ፤ ▪ ምርጥ ተሞክሮዎችን ማስፋትና መቀመር፤ ▪ የቴክኖሎጂ የመጠቀም አቅምን ማሳደግ፤
ግብ-9	ቅንጅታዊ አሰራርና ማሳደግ	▪ ውስጣዊ ቅንጅታዊ አሰራር አጠናክሮ መተግበር፤ ▪ ቅንጅታዊ አሰራርና በክትትልና ድጋፍ ሥርዓት ማጠናከር፤ ▪ ከባለድርሻ አካላት ጋር የጋራ የምክክር መድረክ ማመቻቸት፤ ▪ የእቅድ አፈፃፀሞችን መገምገምና ግብዓቶችን መጠቀም፤

2.13) የበጀትና የሰው ሽፋን ፍላጎት

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የፕሮግራም በጀት አሠራር ሥርዓትን በመከተል ውጤትን ለመለካት ተጠያቂነትን ለማስፈን ተቋማዊ ስትራቴጂን መሠረት በማድረግ እቅድን ከበጀት፣ በጀትን ከውጤት ጋር ለማስተሳሰር የመደበኛ ወጪዎችን ለማቀናጀት ያመች ዘንድ በቀጣይ አሥራ የስትራቴጂክ እቅድ ዘመን ለግብ አፈፃፀም መሳካት የሰው ኃይልና የበጀት ፍላጎት መቃኘት አስፈላጊ ይሆናል፡፡ በዚህ መሠረት በኮሚሽኑ ለእቅድ ዘመኑ የሚያስፈልግ የመደበኛ በጀት እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

2.13.1) የበጀት ፍላጎት

ፕሮግራም (የወጪ ዓይነት)	መለኪያ	መነሻ ዓመት	የሚደረስበት የበጀት ትንበያ በብር									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ፕሮግራም አንድ- አመራርና ድጋፍ	በብር											
በመደበኛ ወጪ	በብር	8,741,990	10927487	13659358	17074195	21342744	26678430	33348037	41685046	52106307	65132883	81416103
ፕሮግራም ሁለት - አከራክሮ ውሳኔ መስጠት												
በመደበኛ ወጪ	በብር	9,050,650	11313312	14141640	17677050	22096312	27620390	34525487	43156858	53946072	67432590	84290737
ጠቅላላ ድምር		17,792,640	22240799	27800998	34751245	43439056	54295820	67504895	84841904	106052379	132565473	165706840

2.13.2) የሰው ኃይል ፍላጎት

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን አገልግሎት አሰጣጡን ቀልጣፋ ፈጣንና ተደራሽ ለማድረግ የሰው ኃይሉን በደረጃ ሟሟት አንዱ ዋና ተግባር ነው፡፡ በመሆኑም በቀጣይ አሥር የበጀት ዓመትት እንደተቋም በአስተዳደር ሠራተኞች ከተፈቀደው የሰው ኃይል ሽፋን በቅጥር፣ በዝውውር ተገቢው እውቀትና ክህሎት ያለቸውን ባለሙያዎች በማሟላት የአገልግሎት አሰጣጡን ውጤታማ ለማድረግ ጥረት ተደርጎ የሚሠራ ዋና ጉዳይ በመሆኑ የሰው ኃይል ፍላጎቱ እንደሚከተለው ቀርቧል፡፡

የሰው ኃይል ይዘት		መለኪያ	መነሻ ዓመት	የሚደረስበት የሰው ኃይል ሽፋን ትንበያ በመቶኛ									
			2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	የህግ ባለሙያዎች	በቁጥር	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27
2	የአስተዳደር ሠራተኞች	በመቶኛ	30%	33%	35%	37%	40%	43%	46%	48%	50%	52%	54%

ምዕራፍ ሦስት

3.1) የክትትልና ድጋፍ ሥርዓት

ኮሚሽኑ በስትራቴጂያዊ እቅድ ዘመኑ የታቀዱ ስትራቴጂያዊ ግቦችና ዋና ተግባራትን ውጤታማ በማድረግ የስትራቴጂያዊ የትኩረት መስኮችን የተጠናከረ የክትትልና ድጋፍ ሥርዓት ሊኖር ይገባል። በዚህ መሠረት በየደረጃው ያለውን አመራር እስከ ፈፃሚው ድረስ በክትትልና ድጋፍ ሥርዓቱ ዋና ተሳታፊ በመሆኑና የባለቤትነት ድርሻው ከፍተኛ ነው። በመሆኑም በስትራቴጂክ እቅዱ የታቀዱ ዋና ግቦች ተግባራዊነት ተገቢውን የክትትልና ግምገማና ግብረ መልስ ሥርዓቱ እንደሚከተለው ተቀምጦታል።

- 1) ስትራቴጂው ለአመራሩ፣ ለፃሚውና ባለድርሻ አካላት ማስረጃና ድርሻቸውን እንዲያውጡ ማድረግ፤
- 2) ስትራቴጂክ ዕቅዱን በየአምስት ዓመትና በየበጀት ዓመቱ በመሸንሸን አቅዶ መተግበር፤
- 3) የዕቅዱን አተገባበር በየሁለት ዓመት ተኩሉ የእቅድ አፈፃፀም መገምገማ ማድረግ፤ በተገኙ ግባዎች መነሻነት እንደአስፈላጊነቱ ዕቅዱን መከለስ፤
- 4) የስትራቴጂውን አፈፃፀም መከታተል፤ በመገምገምና ሪፖርት ግብረ መልስ በመስጠት የመረጃ አያያዝ ሥርዓት መገንባት፤
- 5) መረጃዎች በወቅቱ፣ በጥራትና በተሟላ ሁኔታ እንዲሰበሰቡና ተተንትነው ለሚወሰዱ የውሳኔ እርምጃዎች፣ አቅጣጫዎች ግብዓት እንዲሆኑ ማድረግ፤
- 6) በየሁለት ዓመት ተኩሉና በአምስት ዓመቱ የተጠቃለለ ስትራቴጂካዊ የእቅድ አፈፃፀም ሪፖርት ማዘጋጀትና በቀጣይ የዕቅድ አፈፃፀም በግብዓትነት መጠቀም፤
- 7) የተጠናከረ የሱፐርቪዥን ክትትልና ድጋፍ ሥርዓት መቅረፅና መተግበር፤
- 8) ጠንካራ የተቋምና የሥራ ክፍሎች እንዲሁም የሠራተኞች የምዘና ሥርዓት መቅረፅና መተግበር፤
- 9) በየበጀት ዓመቱ ማጠቃለያ የተሻለ አፈፃፀም ላስመዘገቡ ሥራ ክፍሎችና ሠራተኞች እውቅናና ማበራተኛ ሥርዓት ተግባራዊ ማድረግ፤

- 10) የስትራቴጂያዊ ዕቅድ አፈፃፀም ስትራቴጂያዊ ግቦችን የኮሚሽኑን የተነደፈ ራዕይ ማሳካቱን በስትራቴጂክ እቅድ ዘመኑ ማጠቃለያ የአፈፃፀም ግምገማ ማድረግ፡፡

3.2) የማስፈፀሚያ ስትራቴጂያዊ ስልቶች (Strategies)

የሀገሪቱን ህገ መንግስት መሠረት ያደረጉ የመንግስት ህጎችና ፖሊሲዎችን በማስፈፀም ዴሞክራሲ መልካም አስተዳደርና የህግ የበላይነትን የማስፈን እንዲሁም የዜጎችን መብትና ነጻነት ለማረጋገጥ የፍትህ ሥርዓቱን ፍትህዊ ቀልጣፋና ውጤታማ ለማድረግ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን የነደፈውን የአሥር ዓመት ስትራቴጂክ እቅድ ወደ ተግባር ለማሻገር ስትራቴጂ የማስፈፀሚያ ስልቶችን ማስቀመጥ አስፈላጊ ነው፡፡ በመሆኑም በቀጣይ ልናከናውናቸው ያቀድናቸውን ስትራቴጂያዊ ግቦችና ተግባራት በውጤትና በስኬት ሳይንጠባጠቡ ለመምራት የሚከተሉት ስትራቴጂያዊ ስልቶች ተነድፈው ቀርበዋል፡፡

- 1) የለውጥ ንቅናቄው የሰው ኃይሉን ማዕከል ያደረገ መሆኑን ማረጋገጥ፤
- 2) የለውጥ መሣሪያዎች አጠቃቀም የዘርፉን ተልዕኮ፣ ውጤታማነት፣ ፍትሐዊነትና ሕገ መንግስታዊ መርሆዎችን እያሳካ መሆኑን ማረጋገጥ፤
- 3) በሂደቱ በአመራሩና በባለሙያው የሚስተዋሉ የአመለካከት፣ የክህሎት፣ የአሰራር፣ አደረጃጀትና ግብዓት ማነቆዎች እየለዩ በትምህርትና ሥልጠና ማብቃት፤
- 4) በታክስ ይግባኝ ሥርዓቱ የህብረተሰቡን ተሳትፎ በማሳደግ በዘርፉ መሪ ተዋናይ እንዲሆንና የፈፃሚውን አቅም በማብቃት ተልዕኮን የሚያሳካ ኃይል እንዲሆን ማድረግ፤ የውይይት መድረኮችን መፍጠር፤
- 5) የውስጥ ኦዲትና ኢንስፔክሽን አተገባበር በማጠናከር የህብት ውጤታኝነት ማረጋገጥ፤
- 6) መልካም ተሞክሮችን የመቀመርና የማስፋት ስትራቴጂዎችን በመከተል ልምዶችን ማሳደግ፤
- 7) የተጠናከረ የክትትልና ድጋፍ ሥራዎችን ማካሄድ፤ የእቅድ አፈፃፀም ግምገማዎችን በማካሄድ ጠንካራና ደካማ ጎኖችን በመለየት የቀጣይ አቅጣጫን ማስቀመጥ፤
- 8) ቅድሚያ ለሚሰጣቸው ሥራዎች ትኩረት መስጠትና አስፈላጊውን ሃብት መመደብ፤ የሰው ኃይል ክፍተቱን በመለየት አስፈላጊ በሆነ የሰው ኃይል ተቋሙን ማጠናከር፤
- 9) ተቋማዊ ሥራዎችን በውጤታማ የሕዝብ ግንኙነትና ኮሙኒኬሽን በማጀብ ለህብረተሰቡ ተደራሽ ማድረግ፤

- 10) ዘመናዊ የቴክኖሎጂ አጠቃቀም በማሳደግ የተቋሙን ስኬትና ውጤታማነት ማረጋገጥ፤
- 11) ተቋማዊ ቅንጅታዊ አሠራርን በሁሉም አቅጣጫዎች ማሳደግ በቀጣይ የምንከተላቸው የማስፈጸም ስትራቴጂዎች ናቸው፡፡

3.3) ሊያጋጥሙ የሚችሉ ታሳቢ ችግሮችና መፍትሔዎች

3.3.1) ሊያጋጥሙ የሚችሉ ታሳቢ ችግሮች

የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በቀጣይ የአሥር በጀት ዓመት ስትራቴጂክ እቅድ ዘመን አተገባበር ሂደት ሊያጋጥሙ የሚችሉ ዋና ዋና ታሳቢ ችግሮች እንደሚከተለው ተለይተዋል፡፡ እነዚህም-

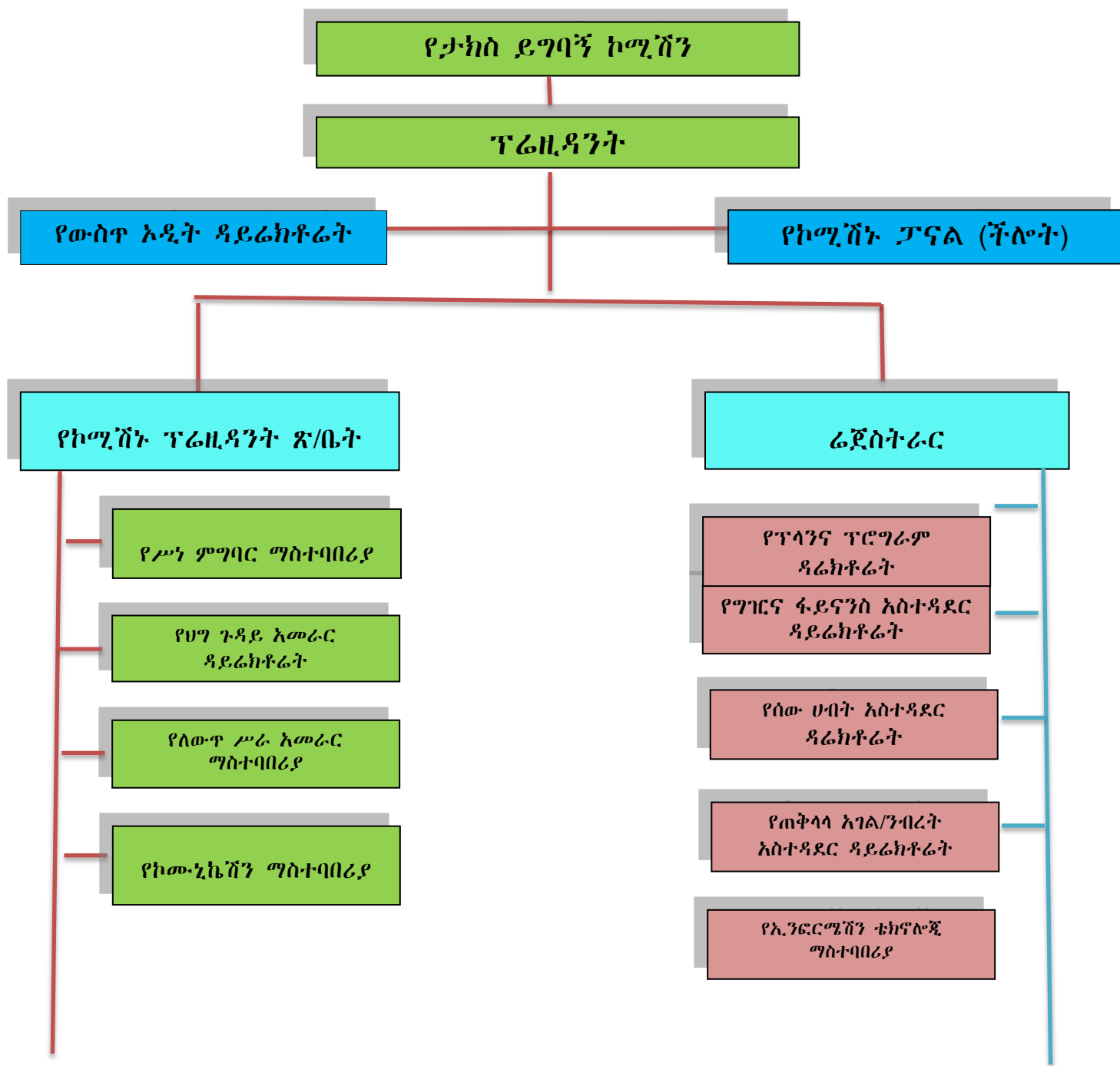
- 1) የባለሙያዎች ፍልስትና የሙያ ብቃት
- 2) የግብዓትና የሀብት ውስንነት ወይም እጥረት
- 3) የአገልግሎት መስጫ ቢሮ ለአገልግሎት ምቹ አለመሆን
- 4) የባለድርሻ አካላት ቅንጅታዊ አሠራርና ተፋትፎ መቀነስ
- 5) የመረጃ አያያዝ ሥርዓት ጥራት ማነስ

3.3.2) የተቀመጡ መፍትሔዎች

በስትራቴጂክ እቅድ ዘመኑ ሊያጋጥሙ የሚችሉ ችግሮችን ለመቅረፍ የሚከተሉት መፍትሔዎች ተለይተው ተቀምጠዋል፡፡ እነዚህም-

- 1) ተከታታይ የአቅም ግንባታ ሥራዎችን መተግበር
- 2) ዘላቂ ተቋማዊ የሥራ ባህል (Organization Culture) መገንባት
- 3) ምቹ የሥራ አካባቢ መፍጠር
- 4) የማትጊያ፣ የማበረታቻ ስትራቴጂክ በመንደፍ ተግባራዊ ማድረግ
- 5) ፕሮጀክቶችን በመቅረጽ ሀብትን በማፈላለግ የተቋሙን ሥራ መደገፍ
- 6) ምቹ የአገልግሎት መስጫ ህንፃ በግጥ ወይም በመገንባት አገልግሎቱን ምቹ ማድረግ
- 7) ከባለድርሻ አካላት የጋራ የምክክር መድረኮችን ማመቻቸት
- 8) በቴክኖሎጂ በመታገዝ የመረጃ አያያዝ ሥርዓቱን ማሳደግ

አዲሱ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን መዋቅራዊ አደረጃጀት (Structure)

እቅዱን ለማዘጋጀት በዋቢነት የታዩ ሠነዶች

- የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን መዋቅራዊ የጥናት ሠነድ (Structural Document)
- የታክስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 983/2008 አንቀጽ 86
- የሁለተኛው ሀገራዊ የእድገትና ትራንስፎርሜሽን እቅድ (GTP-2)
- በጠቅላይ ሚኒስትሩ የወጣ የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን መመሪያ
- በኮሚሽኑ ፕሬዚዳንት የተዘጋጀ የአቤቱታ ማራዘሚያ መመሪያ
- የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን በአገልግሎት አሰጣጥ የተገልጋይ እርካታ ዳሰሳ ጥናት ሠነድ
- የታክስ ይግባኝ ኮሚሽን ከ (2011 እስከ 2012) የግብ አፈፃፀም ሪፖርት
- World Bank Group, 2009, # *A Hand Book for Tax Simplification.*;
- World Bank Group, 2011, *Tax Perception and Compliance Cost Surveys: A Tool for Tax Reform.*
- የፌዴራል ግብር ይግባኝ ሰሚ ጉባኤ የመሠረታዊ ሥራ ሂደት ጥናት ሠነድ